

VAKOK VILÁGA

A VAKOK ÉS GYENGENLÁTOK
ORSZÁGOS SZÖVETSEGÉNEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ
A MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS A VAKOK
ÉS GYENGENLÁTOK
ORSZÁGOS SZÖVETSEGÉNEK
KIADÓHIVATALÁNÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

L. Braille

XLVI. évfolyam
1985 * 5. szám

HENTSCHEL 1985 IV. 2.

Elnökségi ülés

1985. március 28-án ülést tartott szövetségünk Központi Elnöksége. Jelen voltak: Dr. Jáksó László elnök, Dr. Bódi István főtítkár, Csengeri József, Erhartné Dr. Molnár Katalin, Gerdelics Ferenc, Dr. Hohl József, Kiss Sándor, Lak István, Nagy Ernő, Pinviczki György, Dr. Szabó Károly elnökségi tagok, valamint Daru Geróné hivatalvezető-helyettes és Pálffy Lászlóné párttitkár.

Dr. Jáksó László megnyitója után ismertette a napirendi pontokat. Majd felkérte Forró Józsefet, a Somogy megyei Szervezet titkárát, hogy az első napirendi pontban tartsa meg beszámolóját. A titkár a taglétszám alakulásával kezdte meg beszédét. Elmondta, hogy a megyében 1150 sorstárs tagja a szövetségnek. Nagy gondot fordítanak a tagszervezésre. 70 év körül van a sorstársak átlagos életkora. Magas az elhalálási szám. A családlátogatás mellett fontos dolognak tartják a látássérült kisgyermek felkutatását, a szülők felvilágosítását, segítségét. A megyei szervezet jó kapcsolatot alakított ki a helyi tanácsokkal, a társadalmi szervezetekkel, a szocialista brigádokkal. Megemlítette, hogy a Somogy megyei Tanács Szociálpolitikai Osztályának munkatársa, Dudák Lajos; a Kaposvári Tanács Egészségügyi csoportjának vezetője, Dr. Varju Irén főorvos a szociális otthonokba való elhelyezés és a segélyezés terén sokat tesz érdekében. Legutóbb az elmúlt

évi fenyőünnepélyen 40 tagtársat részesítettek rendkívüli segélyben, személyenként 1500 Ft-ot kaptak a sorstársak. 1981-ben együttműködési szerződéseket kötöttek szocialista brigádokkal. E patronáló brigádok vállalati rendezvényein gyakran szerepel a megyei szervezet kultúracsoportja és zenekara.

A munkába helyezéssel kapcsolatban megnyugtató tényeket közölt. Sokan dolgoznak telefonalközpontokban. Gondot jelent viszont, hogy néhány tagtárs munkahelyről-munkahelyre vándorol. A megyei szervezet vezetősége az indokolt munkahelyváltoztatást elfogadja, de azok, akik vándorolnak, nem számíthatnak a támogatásra. 1983-ban megalakult a megyében a telefonalközpontkezelők szakcsoportja, amely évenként egyszer ülésezik. Ezekre az értekezletre postai szakembereket hívnak meg, akik a problémákra válaszolnak, és hasznos tanácsokkal látják el a telefonos tagtársakat.

A megyei szervezet elnöksége negyedévenként munkaterv szerint tartja tanácskozásait. Az elnökségen belül különböző bizottságok (utaztatási, üdültetési, segédeszköz) működnek. A segédeszközakcióban a rendelkezésükre álló keretet mindig felhasználják. A megyében 5 személy közlekedik vakvezető kutyával.

Kulturális rendezvényeket negyedévenként tartanak. Ezek rendszerint aktuális eseményekhez (nőnap, anyák napja,

fehér bot napja, fenyőünnep) kapcsolódnak. Az egyesületnek már hagyományos kirándulásai az évenkénti szennai, harkányi és zalakarosi utak. Ezen kívül többnapos kirándulásokat is szerveznek.

A megyei szervezetnek jó kapcsolata a szövetség központjával. A titkár elismeréssel szövegezte a megyében működő öt körzeti csoport (nagyatádi, siófoki, marcali, barcsi, kaposvári) munkájáról. Ezekben a csoportokban is megfelelő, rendszeres kulturális munka folyik. A megyében pontírás-oktatás is van, amelyet korábban Dékány György, jelenleg pedig Zsebi Károly vezet.

Forró József tolmácsolásában képet kaptunk egy nagyon jól dolgozó megyei szervezet munkájáról. Az elnök, Csik Lajos mint állandó tudósító rendszeresen küld írásokat lapunkhoz, szervezetük valamennyi eseményéről. Így sok-sok mindent megtudhatnak kedves olvasóink a megyében élő sorstársak helyzetéről, munkájáról. A titkár tájékoztatója után a testület széles körben megvitatta, majd elfogadta a megyei szervezet munkájáról szóló beszámolót.

A második napirendi pontban Gerdelics Ferencnek, az Üdültetési Bizottság vezetőjének tájékoztató jelentését olvasta fel Daru Geróné. A jelentés egyebek között foglalkozott az előszezon SZOT üdültetéssel, amelyre a 103 beutalót szétosztották. Majd a boglárlellel üdülőről következett részletes tájékoztató. Ott a felújítás befejeződött. Az üdülő berendezéséhez szükséges anya-

gi alap megteremtésére a múlt évben kezdeményezett önszervezési akcióban 1985. február végéig 729 400 Ft érkezett a tagságtól és más személyektől a szövetség adományszámlájára. A boglárlelei üdültetést a megyei szervezetek részére kiadott körlevélben és lapunk februári számában hirdettük meg. A zalakarosi SZOT üdültetés is folyamatos. Az NDK-beli csereüdültetésre is kijelöltük a személyeket. Az NSZK egyik vakügyi egyesülete az idei év októberében meghívásos alapon 24 magyar személy (látássérültek és kísérőik) részére nyújt üdülési lehetőséget; erre a jutalomjellegű otttartózkodásra a résztvevők kijelölése április elején megtörtént. Szövetségünk az idén hosszabb szünet után megszervezhette a hazai és külföldi üdültetést. Nehéz dolga van az Üdültetési Bizottságnak, hiszen sokszoros a túljelentkezés. A beszámoló után vita következett, majd az elnökség elfogadta a jelentést.

Harmadik napirendi pontként a testület a Louis Braille Érdemérem adományozási szabályzatának tervezetét vitatta meg, amelyet az adományozással foglalkozó bizottság terjesztett elő. A Louis Braille Érdeméremet, azok a személyek és intézmények kaphatják, akik illetve amelyek a vakügy érdekében tartós és kiemelkedő munkát végeznek. 1985-től kezdve három fokozatban és évenként adja ki a szövetség az érdeméremet. Az arany fokozattal 3000 Ft, az ezüst fokozattal 2000 Ft, a bronz fokozattal 1000 Ft jutalom jár. Az

érdemérem — pénzjutalom nélkül külföldre is adományozható. A kitüntetés bármelyik fokozata is ugyanazon személynek, intézménynek ismételt adományozható. (A korábban kiadott Louis Braille Emlékérem továbbra is viselhető.) Szövetségünk erre a célra évente 20 000 Ft-ot ad. A Louis Braille Érdemérem alakjának, formájának részletes leírását lapunk 1984 tavaszán közölte.

A szóbanforgó javaslattervezetet az elnökség egyhangúlag elfogadta.

A negyedik napirendi pontban Dr. Jáksó László számolt be a szocialista országok va-

kok szövetségei elnökeinek prágai értekezletéről. A tanácskozásról és a programról mostani számunkban részletes jelentést olvashatnak.

A tájékoztató után több kérdés hangzott el, majd a testület elfogadta a referátumot.

Ezután bejelentések következtek. A főtitkár egyebek között elmondta, hogy még ez év elején India egyik állama levélben kért tőlünk 15 Braille-táblát az ottani vakok oktatásának megkezdéséhez. A testület úgy határozott, hogy a kért táblákat szövetségünk küldje ki Indiába.

Az elnök zárszavával ért véget a tanácskozás.

LAK ISTVÁN

J E L E N T É S

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének Központi Elnöksége valamint az Egészségügyi Minisztérium megbízásából vehettem részt 1985. március 7. és 12. között Prágában a szocialista országok vakok szövetségei elnökeinek részére rendezett értekezleten. Már régi barátokként üdvözölhettük egymást a különböző országok elnökeivel, kikkel legutóbb Norvégiában, múlt év augusztusában az EBU megalakulása kapcsán találkoztunk utoljára. A jelen megbeszélésorozaton a következők vettek részt:

ALEXANDER VASILJEVIC
AZAROV

a Vakok Összoroszországi Szervezetének alelnöke

OLGA ALEKSEJEVNA
BOGDANOVA

a szervezet nemzetközi osztályának vezetője

WLADZIMIER
KOPYDLOWSKI

a Lengyel Népköztársaság Vakok Szövetségének elnöke

ság Vakok Szövetségének elnöke

ING. EVA PIETROWSKA—
MARZECOVA

a szövetség rehabilitációs dolgozója

DR. DR. HELMUT PIELASCH
az NDK Vakok és Gyengénlátók Szövetségének elnöke

BRIGITTA WICKOVA

a szövetség Nemzetközi

Kapcsolatok Osztályának vezetője

JANAKI GRADEV

a Bolgár Népköztársaság Vakok Szövetségének elnöke

MARFI SKARLATOV

Kapcsolatok Osztályának vezetője

DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ

a Magyar Népköztársaság Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének elnöke

TÓTH DOMONKOS

kísérő és tolmács, a szövetség alkalmi dolgozója

GEORGE POP

a Román Szocialista Köztársaság vakok szövetségének elnöke

SVETLANA ROCSOREANU

a Román Szocialista Köztársaság Munkaügyi Minisztériumának dolgozója

DR. MILÁN DANES

a Csehszlovák Szocialista Köztársaság Rokkantak Szövetsége Szövetségi Bizottságának elnöke

MATEJ KRUML

a Szövetségi Bizottság központi titkára

DR. OLDRICH CALEK

a Szövetségi Bizottság Elnökségének tagja és a látássérültek elnöke, a Rokkantak Szövetsége csehországi Központi Bizottságában

DR. BRONISLAV MAMOJKA

a Szövetségi Bizottság tagja és látássérültek tanácsának elnöke a szlovákiai Rokkantak Szövetségében

PAVOL JANUSKA

a Szövetségi Elnökség tagja és a Szlovákiai Rokkantak Szövetsége szociálrehabilitációs osztályának vezetője

JAROSLAVA JESENSKA

a Csehországi Rokkantak Szövetsége Központi Bizottsága szociálrehabilitációs osztályának vezetője

JÁN JESENSKY

a Szövetségi Bizottság vezető szakreferense

Március 7-én 16 óra 50 perckor kísérőmmel, Tóth Domonkos tolmáccsal a MALÉV járárral elutaztunk Prágába. Az ottani repülőtérrel a Rokkantak Szövetségének megbízottja gépkocsival bevitt az International szállóba, ahol egy kényelmes, kétágyas szobában helyeztek el minket.

A szállóban 20 órakor rendezett vacsoránál alkalom nyílt a kölcsönös ismerkedésre. (A román küldöttek csak késő éjjel érkeztek vonattal.)

Pénteken, 8-án reggeli után Matej Kruml titkár hivatalosan köszöntötte a megjelent külföldi vendégeket, majd ismertette a tanácskozás programjavaslatát, és az ott-tartózkodás egyéb eseményeit.

Azarov és Gradev elvtársak felszólalásukban az 1984 októberében Riadban rendezett konferencia határozatait ismertették, megemlítve a 3 munkabizottság és a 9 szakcsoport megalakulását is. (Azon a konferencián jelen volt dr. Bódi István főtitkár, s arról részletes jelentésben számolt be.)

Ebéd után külön busszal elutaztunk Domousnicébe (Prágától kb 70 km-re), itt a Rokkantak Szövetségének van egy központi üdülője, ahol a nemzetközi nőnap megünneplése alkalmából részt vettünk a Rokkantak Szövetsége legjobb női dolgozóinak megjutalmazásán. Ők az egész CSSR-t képviselték, voltak közöttük pozsonyiak, nyitraiak, sőt komáromi

magyarok is. A szónok meleg szavakkal méltatta a nők munkáját, megemlítette az egyenlő bérért folytatott küzdelmet, egy gyermekcsoport kedves szavainak emelte a nők, anyák ünneplésének fényét. Az üdülő kastélyszerű épületét a szövetség a hatvanas években vette meg egy gazdától. Rendbehozták, kibővítették, télen kb. 70 személy üdülhet az épületekben, nyáron faházakban is laknak, nagyon jutányos áron. Az ünnepségen zenekar is játszott. A rendezvényről éjfélkor értünk vissza Prágába.

Szombaton, 9-én délelőtt szabadidőt adtak, ennek keretén belül lehetőség volt kétoldalú beszélgetésre, majd ebéd után folytattuk a tanácskozást

19.30-ig. Ennek megkezdése előtt megnéztük a segédeszközökből rendezett kiállítást, amelyeket a CSSR-ben gyártanak. Fehér botok, Braille-táblák, fény- és hangjelző készülékek, csörgő ballonlabdák vak gyerekeknek, ez utóbbit az NDK-ból importálják.

A tanácskozás 1. pontjaként először a csehszlovák résztvevők, majd a többi küldött (a román kivételével) ismertette az országában készített és használt segédeszközöket. A CSSR-ben egy META nevű vállalat foglalkozik ezzel, melynek központja Brnóban van, de részelei más városokban is találhatóak. Mintegy 4—5000 dolgozójuk van, jobbára a Rokkantak Szövetségének tagjai.

Dr. Dr. Pielasch az NDK-ban kifejlesztett és gyártott segédeszközöket ismertette. Beszélte egy Mini Picht Írógépfeljesztéséről, melynél még golyóscsapágy problémák vannak. A kormánytól kapott kölcsönből vettek írógépeket, és azokat kölcsönözhetik az igénylőknek.

Több hozzászólás után a párhuzamos fejlesztés elkerülése céljából abban állapodtak meg, hogy ez év június 30-ig a hét szocialista ország szövetségei küldjenek írásban jegyzéket az általuk fejlesztett és gyártott segédeszközökről. Ennek tartalmaznia kell az eszköz nevét, használhatósági tulajdonságait, paramétereit, továbbá, hogy már sorozatgyártásban van-e, vagy pedig még csak prototípus, hogy exportálható-e és az árát az illető ország pénznemében.

A jegyzéket orosz nyelven kell elkészíteni.

Ha ezek a jegyzékek Bulgáriába időben beérkeznek, a bolgár szövetség 1985 végéig kiad ezekből egy összevont katalógust.

Következő pontként a sportrendezvények megbeszélése került sor. Dr. Dr. Pielasch előadta, hogy még ez évben lesz Európabajnokság, majd 1986-ban világbajnokság, 1987-ben pedig ismét regionális Európa-bajnokság.

Beszélt arról is, hogy amikor 1981-ben megalakult az IBSA, volt olyan kívánság is, hogy kellene alakítani egy világszervezetet a vakok teljes sportmozgalmából azon célból, hogy azt az egész sportmozgalom részeként elismernék. Az IBSA határozatában kikötötte, hogy a szervezet felelős mindenfajta sportversenyért. Az IBSA Végrehajtó Bizottsága megerősítette helyzetét, mint autonóm szervezet a vakok sportjában, alakít különböző albizottságokat a különféle sportokhoz és a sporttechnikai bizottságokat.

A múltban voltak megbeszélések az IBSA és az IBCA képviselői között a két szervezet egyesítéséről a vakok sportjának érdekében. Mindkét szervezet képviselői nagy előnyökkel remélnek az egyesüléstől mind szervezeti, mind gazdasági téren, valamint a sport nővójának emelkedése területén. Az általános nagygyűlésen a Végrehajtó Bizottság megbízást fog kérni, az egyesülés gyakorlati részleteinek tisztá-

zárása. A nagygyűlés Norvégiában lesz, s ott még a Rasebann szervezetet is csatolni akarják.

Dr. Dr. Pielasch kérte, hogy a Norvégiában megtartandó nagygyűlésen vegyenek részt mindazok, akik Spanyolországban résztvettek a megbeszéléseken. Bejelentette azt is, hogy ő már nem lesz ott, mert visszavonul a nemzetközi tevékenységtől, az új elnök addigi helyettese egy fiatal dán lesz.

Ezután még a szocialista országok elnökeinek további ülésrendjével kapcsolatos kérdéseket beszéltük meg. A bolgárok először 2—3 évenkénti találkozást javasoltak, végül olyan megállapodás született, hogy két szocialista állam szövetségeinek elnökei évenként találkozzanak, minden évben más államban. Ehhez ki kellene fejleszteni hét témát, minden országban mást, s a megbeszélést mindig abban az országban kellene rendezni, amelyik egy bizonyos témában a legfejlettebb. Az elnökök ezekre a megbeszélésekre magukkal vinnék az illető téma kifejlesztő specialistáját is. A különböző témák kidolgozását Dr. Dr. Pielasch vállalta folyó év június 30-ig.

A szombat esti vacsorán a küldötteken kívül résztvett Dr. Roberto Kevin vezetésével az EBU négy elnökségi tagja is, három Olaszországból, egy az NSZK-ból. Ők a Mariánské-Lázneban rendezett zenei versenyekre érkeztek.

Vasárnap 10-én egésznapos kirándulásra mentünk autóbusszal, Praga—Karlovy-Vary

— Podlesi — Marianské — Lázne — Praga vonalon 7,30-tól 23,45 óráig.

Karlovy Varyban egyórás séta alatt megtekintettük a város nevezetességeit, a gyógyfürdőket — aki akart, ihatott belőlük — a szökőkutakat stb., majd tovább utaztunk Podlesibe, ahol szintén van egy üdülőközpontja a CSSR Rokkantak Szövetségének. Ott ebédeltünk, majd sétáltunk, utána ismergették az üdülő történetét. Ezt is egy gazdától vették és átalakították, 65 személy üdülhet benne. Köröskörül fenyőerdő van, ahogy mondták, „itt már csak fák, muflonok, szarvasok meg üdülő rokkantak vannak”. Korai vacsora után onnan Marianské Lázneba utaztunk, ahol résztvettünk a zenei versenyek győztesének díjkiosztó ünnepségén utána a győztesek hangversenyén.

A versenyen 10 külföldi és 20 csehszlovák vett részt 12 szakon. Két első díjat adtak, egyet egy japán fiúnak, aki hegedűn játszott és egy szovjet énekes leánynak. Második díjat nem adtak ki, két harmadik díj közül egyiket egy cseh leány nyerte zongorázással, a másikat egy szovjet fiú, aki klarinéton játszott. Tőlünk Lakatos Tamás versenyzett, de nem ért el helyezést. Útban hazafelé még adtak mintegy pótvacsoraként szendvicset, sört és almát. A kirándulás egyébként azért korlátozódott egy napra, mert a szállást nem sikerült megoldani.

Hétfőn még voltak kétoldalú beszélgetések a bolgár, lengyel és szovjet küldöttekkel, egyéb-

ként szabadidőnk volt. A német küldöttek már vasárnap este elutaztak.

A hétfő esti búcsúvacsorán Kruml titkár bejelentette a Csernyenko elvtárs halálát, részvétünket egy perc néma felállással fejeztük ki. Ezen a vacsorán is részt vett Dr. Roberto Kervin, aki szintén kifejezte részvétét, majd nagyon pozitívan értékelte a zenei versenyt, amit Marianské Láneban rendeztek. Egyébként ott ő osztotta ki a díjakat és jutalmakat.

Azarov elvtárs felszólalásában megköszönte a részvét nyilvánítást, majd mindnyájunk nevében megköszönte a figyelmes, minden tekintetben kiváló vendéglátást a csehszlovák rendezőknek.

Véleményem szerint is az ellátás kitűnő volt.

Kedden reggeli után elbúcsúztunk a szovjet, bolgár és lengyel küldöttektől, 11,30-kor kivittek a repülőtérre, ahonnan 12,50-kor egy csehszlovák járárral repültünk haza.

JAVASLATOK

A szocialista országok elnökei részére megtartott értekezleten hozott ajánlásokat hasznosítására az alábbi javaslatokat teszem:

1. A Központi Elnökség bizza meg a Központi Elnökség mellett működő segédeszköz bizottságot, hogy folyó év június 1-ig állítsa össze azoknak a segédeszközöknek a teljes listáját, amit Magyarország

gyártanak, vagy gyártani tudnak. Ezen jegyzéket a segédeszközök leírásával és árával együtt június 30-ig bezárólag orosz nyelven juttassa el a szövetség a bolgár vakok szövetségének. Igen fontosnak tartom, hogy a szocialista országokban gyártott segédeszközök katalógusában mi is szerepeljünk. Módot ad ez arra, hogy ahol kapacitás mutatkozik, különböző segédeszközöket más országok részére is felajánlhasunk, cserébe viszont a nálunk gyártott, de nálunk még nem kapható segédeszközöket be tudjuk szerezni.

2. Javaslom, hogy az ez évben Norvégiában megtartandó értekezletre, melyen a különböző sportszervezetek összevonására kerül sor, Magyarország is képviseltesse magát. Szükségesnek tartom ezt a hazai sportmozgalom nivójának felendítése céljából is.

3. Javaslom, hogy a Dr. Dr. Helmut Pilasch elvtárs által folyó év június 30-ig elkészítendő téma javaslat alapján a szövetség központi elnöksége részletes programot készíttesen a következőkben évenként megrendezendő tanácskozásra. A program tartalmazza az adott téma magyarországi feldolgozását, a témában legnagyobb gyakorlattal rendelkező szakértők neveit. Különös gondot kell fordítani a majd a későbbiekben Magyarországon megrendezendő értekezlet tartalmi és formai lebonyolításának színvonalas előkészítésére.

Dr. Jáksó László
elnök

DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ

A Szegedi Fonalfeldolgozó Vállalat 1984. évi munkájáról

Szokássá vált, hogy lapunkban két-három évenként tájékoztatást adunk a célvállalatok eredményeiről, és munkájáról.

Ezen kötelességemnek kívánok eleget tenni, amikor e rövid cikk keretében ismertetni szeretném vállalatunk múlt évi eredményeit és problémáit.

A múlt év vállalatunk életében igen jelentős időszak volt. Mindhárom telephelyünkön rekonstrukciós munkák voltak, ami nagymértékben nehezítette a termelő tevékenységet. Szentesi üzemrészünkben a múlt év őszére fejeződött be a szociális épület teljes felújítása, valamint az üzemcsarnok bővítése. Ugyanitt a szövőgépeket is modernebbekre cseréltük ki. Vadász utcai üzemrészünkben fűtéskorszerűsítés volt, olajtüzelésről gázfűtésre tértünk át. A Tavasz utcai telepen volt a legnagyobb arányú építkezés, ahol egy 1000 m²-es új üzemcsarnok, valamint ugyancsak 1000 m²-es új szociális épület épült. Ezek átadása jelenleg folyik. Ugyancsak a Tavasz utcai telepre új cernázó, körhurkoló és többszörös gépek érkeztek, melyek beszerelését jelenleg bolgár és cseh szakemberek végzik.

A rekonstrukció teljes befejezése május 1-re várható, értéke (gépekkel együtt) 52 millió Ft. Ezen összeg felét állami támogatásként kaptuk úgy, hogy a 26 millióból 10 millió Ft 10 évi lejáratú kölcsön, 16

millió Ft vissza nem térítendő állami támogatás. A rekonstrukcióhoz szükséges további 26 millió Ft-ot a vállalat saját erőforrásaiból vállalta. Befejezés után dolgozóink valóban korszerű munkakörülmények között és igen magas színvonalú szociális ellátottság mellett dolgozhatnak.

Ezen túlmenően mód nyílik további 90 fő megváltozott munkaképességű foglalkoztatására.

A felsorolt munkák zavaró hatása ellenére igen szép eredményeket értünk el a múlt évben. Termelési tervünk 109 300 —eFt volt, a tény 114 600,— eFt, ami 104,9%-nak felel meg. Üzemrészeink 94,9 és 130% között teljesítették éves tervüket.

Javult munkánk hatékonysága is. Az 1 munkásra jutó termelési érték a tervhez képest 110,5%-ra, a bázishoz képest 113,6%-ra alakult. Az 1 munkásra jutó anyagmentes termelési érték a bázishoz képest 129,1%-ra emelkedett.

Ezen termelési és termelékenységégi emelkedést csökkenő létszám mellett értük el. Évek óta csökken a vállalatnál foglalkoztatott teljes munkaidőben dolgozó munkások száma. Ez a tendencia ugyan a múlt évben lelassult, de még nem tudtuk elérni, hogy létszámunkat a tervezett szintre emeljük. Vállalatunk jogi létszáma 703 fő. A tervállományi létszám

tervezett mértéke 559 fő volt, ezzel szemben a tény 541 fő, tehát a tervhez képest 96,8%. A bázishoz képest valamivel jobb ez az arány, 99,1%.

A létszámon belül a teljes munkaidőben foglalkoztatott fizikai munkások száma a tervhez képest 94,9%, a bázishoz képest 98,2%, a nem fizikai dolgozók a tervhez 101,9, a bázishoz 98,2%, nyugdíjasok a tervhez 107,4, a bázishoz ugyancsak 107,4% volt.

Vállalatunk (mint a többi célvállalat) központi bérszínvonal szabályozásba tartozik. Ennek megfelelően a múlt évben 2,7% adómentes bérfelzárkózásra volt lehetőségünk. A vállalat saját erőből, vállalva ennek adókonzekvenciáit 4,4% bérfelzárkózást adott ki. Ezt valamivel túlteljesítettük, így a vállalat bérszínvonala a bázishoz képest múlt évben 104,56%-ra emelkedett.

A nyereségtervet is túlteljesítettük a 24 300 000,— Ft tervezett nyereséggel szemben 29 573 000,— Ft nyereséget értünk el, ami mind a tervhez, mind a bázishoz képest 121,7%-nak felel meg.

Az elért eredmény alapján március 1-én dolgozóink részére átlag 9 napi keresetnek megfelelő nyereségrészesedést tudtunk fizetni.

A munka-üzemszervezési terv igen nagy feladatok elé állította vállalatunk műszaki gárdáját. Mint már említettem mindhárom telephelyünkön az építkezéssel egyidőben kellett a termelés folyamatosságát biztosítani. A termeléshez szükséges alapanyagellátás kisebb zökkenőktől eltekintve megfe-

elő volt. A beérkező új gépeket ideiglenesen üzembe állítottuk. Ezek termelése növelte a vállalati eredményt. Így például kötőüzemrészünk új körhurkoló gépet kapott. Sorozatgyártásra tértünk át férfi és női alsó-fehérmű gyártásra kötődéinkben. Ehhez a konfekció üzemrészben különböző célgépeket állítottunk munkába. A szövödében (Szentesen és Szegeden) a régi szövőgépeket AT—175-ös félautomata gépekre cseréltük ki. Üzembe állítottunk láncfonal kötöző gépet. Ugyancsak vetülékcsévéző gépet is vásároltunk. A Tavasz utcai telepen bővítettük és átalakítottuk a kazánházat, hogy az új épületek fűtését is biztosítani tudjuk. Új kazánokat állítottunk be. Áttelepítettük és modernizáltuk a vállalat festődéjét.

A munkaverseny-mozgalom keretében 13 brigádunk küzdött különböző címek eléréseért. Vállalását valamennyi brigád teljesítette. Három brigádunk átlagon felüli teljesítményt nyújtott, Szentesen és a Martos Flóra brigád átlag 119,8 %-os termelési eredményt ért el, a szövödében dolgozó Zrínyi brigád 119,3%-ot az ugyan csak szövödében dolgozó Lenin brigád 116%-ot ért el. A társadalmi munka teljesítésében kimagasló eredményt ért el a Szentesen dolgozó 3 brigád, de nincs oka szégyenkezni a konfekcióban dolgozó Kállai Éva brigádnak sem 215 óra, a szegedi szövödében dolgozó brigádok 200 óra társadalmi felajánlásával sem.

1983-ban 18 üzemi baleset fordult elő, a kieső napok szá-

ma 432 volt, 1984-ben 12 balesetre 576 kieső napok számában mutatkozó növekedés a múlt évről áthúzódó 2 közúti baleset miatt következett be. Megfelelően funkcionáltak a múlt évben is a vállalatnál működő különböző testületek. Öt alkalommal tartottunk bizalmi testületi ülést, melyen minden olyan kérdést megtárgyaltunk, amit a jogszabályok e testület hatáskörébe utalnak, (Kollektív szerződés teljesítése és módosítása, bérfejlesztés, vállalati tervek, jóléti alapok felhasználása stb.). Dolgozóink részére 3 helyen biztosítottunk a nyári hónapokban üdülési lehetőséget. — Harkányban, Balatonföldváron és Szentendrén —. Ezen kívül mintegy 40 SZOT beutalót osztottunk ki dolgozóink részére.

A különböző politikai oktatások területén némi visszaesés volt tapasztalható, ami egyértelműen az építkezés miatt előforduló helyiség-hiányra vezethető vissza.

★

Összefoglalva: vállalatunk a múlt évben a tervekben rögzített főbb mutatókat sikeresen teljesítette. A vállalatnál dolgozó 375 súlyos betegnek éppúgy, mint az egészségeseeknek megfelelő ellátást tudott biztosítani munkában és szociális területen egyaránt. Az eredményes munkáért a vállalat pártszervezete, szakszervezete, KISZ-szervezete és gazdasági vezetése nevében ezúton mondok köszönetet a vállalat kollektívájának.

Megyei szervezeteink életéből

HÍREK SZABOLCS-SZATMÁRBÓL

Nyíregyházi kulturális rendezvények

Február 23-án zenés farsangi estet rendeztek szövetségünk klubhelyiségében. A talpalávalót magnójával Dankó László adta. A megjelent tagtársak elhozták családtagjaikat is. A vendégek kellemesen töltötték el az estét. Takács Miklós, a szervezet titkára elbúcsúzott és Szabados János, az újonnan megválasztott titkár pedig beköszöntőt tartott. Pár szóval elmondta terveit a jövőre nézve. A megjelenteket süteménnyel és kólával vendégelték meg.

Múсорos est a sóstói Szociális Otthonban

Február 26-án szervezetünk és a nyíregyházi 4-es számú Általános Iskola tanulói nívós estet rendeztek az otthon lakóinak. Itt 372 idős ember él. Közülük mintegy 60% nő. A Szabolcs-Szatmár megye területén lévő otthonok közül ez a legnagyobb és legkorszerűbb intézmény. Fenntartója a megyei egészségügyi osztály évente mintegy 20 millió forinttal támogatja a költségvetést. A gondozottak közül 20—30 lakó vesz részt a konyhakerti munkákban, a park és udvar rendbehozatalában, a külső és bel-

ső takarításban. A nők kézimunkáznak, saját célra asztalterítőket himeznek. (Az anyagot az intézmény biztosítja számukra.) Somogyi Ferenc faragással tölti szabad idejét. (A múltban volt két festőjük is de ők meghaltak.) Évek óta működik egy kulturcsoportjuk is, amely a környék falvaiban is vendégszerepel. Az intézményhez tartozik Nyíregyházán egy és vidéken két szociális otthon.

A város üzemeinek, vállalatnak szociális brigádjai patronálják őket. Névnepokon virággal és kisebb ajándékokkal felkeresik az otthon lakóit.

A műsor megkezdése előtt a szereplőgárdát meleg vacsorával vendégelték meg, ami már hagyomány. Az otthon kultúrtermében már várt a közönség. A kulturcsoportot Illés Józsefné köszöntötte keresetlen kedves szavakkal.

Ez után Takács Miklós, a szervezet volt titkára meleg szavakkal üdvözölte a hallgatóságot. Megnyitójában említést tett a felszabadulás 40. évfordulójáról, majd párhuzamot vont a régi rendszer úgynevezett szegényháza és a jelen szociális otthona között. Ezek után, mint az est szóvivője vezette le a műsort, mely népdalcsokorral vette kezdetét (Sej a tari réten, Aki szép lány akar lenni, Gerencséri utca), a szólót Kovács Eszter énekelte. József Attila Hazám című versét Nagy György szavalta mély átéléssel. Élményt jelentett a vegyes kórus tolmácsolásában a Barátság testvériség című dal, amit Kovács László tanár vezényelt, zongorán kísért Kulcsár Gabriella. Az Óda a szeretetről cí-

mű vers Albert Ilona előadásában könnyeket csalt sokak szemébe. Újabb népdalcsokor következett: Szól a fige madár; Tiszántúl, Dunántúl kedves dallamaival. Zsiros Edit tanuló előadásában Furulyás Paló meséje hangzott el ezután. Élvezettel néztük a kis iskolások bolgár táncát — megközelítően hű bolgár népviseletben. Derűt keltően adták elő a színjátszók a Foghúzás az üzemi rendelőben című bohókás jelenetüket. Kedves és igen ideillő két dalocska következett: A nap nyugovóra tér és A nap leszáll, majd a Hacsék és Sajó humoreszk — amit Kató József (a Művelődési Otthon telefonkezelője) és Pozsonyi Ferenc (a Városi Tanács telefonközpontosa) adott elő. A vidám hangulatkeltő harmonikaszólotó Tóth László játszotta. A Tűz Kata című verset Nagy György szavalta. A színes műsort a Balatoni népdalcsokor és Bárdos Lajos népdalfeldolgozása zárta.

Végül Takács Miklós vett búcsút az igen lelkes hallgatóságtól.

*

Március 2-án volt a szervezet klubhelyiségében a nőnap megemlékezés délután 4 órai kezdettel. Szabados János titkár üdvözölte a zeneiskola tanárait és köszöntötte a koncertet adó énekkart, a megjelent hallgatóságot.

A nőnap hangverseny is hagyománnyá vált. Szinte minden hangszer megszólaltatására sor került. Bach, Chopin, Mendelsohn művek hangzottak el az est folyamán. Dalok, áriák tartották a műsort. Élvezettel

hallgattuk Szilágyi Zoltánné (hegedű), Szita Miklósné (oboa) és Tóth Nándor (gordonka) számait. A koncert igazi élményt nyújtott a jelenlévőknek.

Az ünnepi megemlékezést Orosz Szilárd nyugalmazott főiskolai tanár tartotta. Méltatta Clara Zetkin érdemeit. Említést tett a nőnap 75-ik évfordulójáról. Majd részletes történelmi visszpillantást adott a nőmozgalom múltjáról, az MNDSZ megalakulásáról. Kiemelte a gyermekélelmezés és a szociális gondoskodás fontos tényét, a hadifoglyok visszatérésének érdekében tett erőfeszítéseiket. Szólt a Nőtanács önzetlen munkájáról.

Beszéde végén köszöntötte a megjelent lányokat, asszonyokat és sok sikert kívánt kitűzött feladataik elvégzéséhez.

Ezek után Szabados János titkár édességcsomagokat adott át a jelenlevő nőknek az ünnepségen való részvételüket megköszönve.

Fügedi Imre

*

FARSANG AZ ÖREGOTTHONBAN

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége Heves megyei Szervezetének Kultúr-csoportja farsangi műsort adott az egeri Öregek Otthona vezetőségének kérésére az ottlakó, többnyire egyedül maradt emberek számára.

A műsort 1985. február 23-án, szombaton délután tartották meg. Megyei szervezetünk előadógárdájának tagjai verssel, operett-részletekkel, népdalokkal, cigánydalokkal és egyéb

zeneszámokkal szórakoztatták az otthon lakóit.

A műsor megkezdése előtt Vancsai Katalin mondott rövid bevezetőt. A vendéglátók finom uzsonnával és üdítő italokkal kedveskedtek a vendégeknek.

A műsor jó hangulatban, meghitt légkörben zajlott le, igaz, egy-két bentlakó szemében az öröm vagy az emlékezés könnycseppjei is meg-megcsillantak. Az összejövetel a kora esti órákig tartott, a jó hangulatot nem akarta senki sem megbontani.

Szervezetünk előadóinak szereplése az Öreges Otthonában már-már hagyománnyá válik. Mi mindig örömmel tesszünk eleget a felkérésnek, az otthon vezetői pedig ezúton is megpróbálnak lakóik szürke, egyhangúvá vált hétköznapjai közé egy kis ünnepi hangulatot csempészni.

A kultúracsoporthoz újabb meghívást fogadott el az ottani vezetőségtől.

Szakony István

NÖNAPI ÜNNEPSÉG ÉS FARSANGI BÁL EGERBEN

Heves megyei Szervezetünk március 2-án a megyeszékhelyen, a Fűszért klubhelyiségében nőnap ünnepséggel egybekötött farsangi bált rendezett.

Hanuszka József titkár megnyitója után színes műsor következett, melyben versek, humoros költemények, operett- és népdalok hangzottak el. Simon Gyuláné, a Gyöngyösi Körzeti Csoport vezetőségi tagja is megjelent a találkozón. Az

ugyancsak a Gyöngyösi Körzeti Csoporthoz tartozó Göcz Jenő tagtársunk virággal köszöntötte az ünnepeltek. A jó hangulatú összejövetelt tombola zárta.

Juhász Mihályné

NŐNAP A MAKÓI KLUBBAN

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége Makói Körzeti Csoportjának tagjai, mint a makói József Attila Művelődési Központ és Úttörőház valamint a makói Egészségügyi Klubközpont Gyengénlátók Néprajzi-Népeleti Hagyományápoló Klubjának tagjai kedves ünnepségre igyekeztek az Egészségügyi Klubközpontba.

A Nemzetközi Nőnap alkalmából 1985. március 8-án sors társnőinket bensőséges, meleg ünneplésben részesítettük. A köszöntőt Szekeres Mihály vezetőségi tag tolmácsolta. Méltatta a világ dolgozó nőinek nemzetközi szolidaritási napját. Ennek történetét oda vezette vissza, amikor a szocialista nők 1910-ben, Koppenhágában tartott második konferenciáján elhatározták, hogy e napot ünnepé nyilvánítják Clara Zetkin javaslatára.

Méltatta Clara Zetkin 1910-ben tett javaslatát, a világ asszonyaihoz szóló felhívását, hogy harcoljanak a nők egyenjogúságáért, a munkához való jogaikért, s az egyenlő munkáért egyenlő béréért. Az előadó rámutatott, hogy — abban az időben — hazánkban sem volt jobb a nők helyzete, mint más-

hol a világon, s csak a felszabadulás után valósult meg Clara Zetkin felhívása, a női egyenjogúság, a munkához való jog, az egyenlő munkáért egyenlő bér elve.

Végezetül az előadó a sors társnőknek és a vendégeknek további jó munkát, örömet, sikereket és nagyon jó egészséget kívánt.

Az ünnepség további részében Kardos János, az ugyancsak az Egészségügyi Klubközpontban tevékenykedő hallás-sérültek képviselője, Gereblyés László Dal az asszonyoknak című versével és kedves dalokkal szórakoztatta a jelenlévőket. Ezt követően a makói József Attila Művelődési Központ citerazenekara művészi játékában gyönyörködhetek az ünnepeltek és a vendégek, akik jókedvükben tánkra is kerekedtek.

Az ünnepség fehér asztal mellett folytatódott. A körzeti csoport és a néprajzi-népeleti hagyományápoló klub vezetősége megvendégelte a jelenlévőket; a kiadásokat a néprajzi díjak összegéből fedezték.

Mindenkinek köszönjük a munkáját, a hozzájárulását, akik bármivel is segítséget nyújtottak a szép, kedves ünnepség megrendezéséhez, létrejöttéhez.

Szabó István

NÖNAPI ÜNNEPSÉG SOMOGY MEGYÉBEN

A 75. nemzetközi nőnap alkalmából Nagyatádon és Kaposvárott tartottak ünnepséget.

A nagyatádi rendezvényt a Városi Vöröskereszt Családvédelmi Bizottságának Nyugdíjas Klubja 1985. március 4-én délután tartotta meg a helyi Gábor Andor Művelődési Házban. Az ünnepségen részt vett a megyei és a városi vöröskereszt szervezet vezetősége, valamint e sorok írója, a megyei szervezet elnöke. Az eseményen csaknem 350 személy volt jelen, köztük szépszámban a sorstársak. Az ünnepség megkezdése előtt megvendégelték a résztvevőket süteménnyel és teával, amelyet a társadalmi szervezetek dolgozói szolgáltak fel. Az ünnepi műsor kezdetén a nagyatádi zeneiskola tanulói zene számot adtak elő. Ezután Horváth Ferenc, a Hazafias Népfront Városi Bizottságának titkára mondott ünnepi beszédet. Majd a háromfai citerazenekar játszott. Ezt követte ugyanezen község színjátzóinak műsora. Őket követte a somogytarnócai asszonykórus.

Ezután a nyugdíjasklub titkárának, Marosi Józsefnének búcsúztatása következett. Először a megyei vöröskereszt szervezet munkatársa, Sotonyi Tiborné köszönte meg a távozó munkáját. Majd e tudósítás szerzője mondott köszönetet a vakok és gyengénlátók érdekében végzett áldozatos munkájáért. Ezután az új titkárhoz szólva, kérte tőle is a kölcsönös megértő munkálkodást. Ezt követte a klubtagok nevében Mátyás Jánosné sorstársnő köszöntője, aki egy kis ajándékot is átadott neki. A városi vöröskereszt szervezet virággal, sokan pedig egy baráti kézzsoritással fejezték ki hálájukat.

Megyei szervezetünk Kaposvári Körzeti Csoportja március 9-én tartotta ünnepségét Kaposvárott, az ÁFÉSZ Irányi Dániel utcai klubhelyiségében. Az eseményen jelen voltak a patronáló társadalmi szervezetek képviselői.

Az ünnepséget Juhász Imre, a körzeti csoport elnöke nyitotta meg, köszöntötte a résztvevőket. Utána Bencze Józsefné sorstársnő klubvezető verseket olvasott fel: Radnóti Miklós, Rejtettelek; Petőfi Sándor, Minek nevezzelek?; József Attila, Nónapi köszöntő. Majd Haris

Franciska, cserénfai általános iskolai tanuló a Gyermekbánat című Zelk Zoltán verset mondta el. Befejezésül Juhász Imre Levél a kedvesemhez című saját versét mondta el.

A műsor után megyei szervezetünk elnöke mondott ünnepi köszöntőt. Majd egy szál szegfűt adott át az ünnepelteknek. Meleg kézzsoritással jó egészséget, eredményes helytállást és boldog családi életet kívánt.

A jól sikerült rendezvény a késő esti órákban ért véget.

Csik Lajos

ASZÓDI LÁSZLÓ ANTAL

Csendes estében mozgalmas napokról

Már besötétedett, amikor az-napi utazásaim végére értem. Vácott talált a koraeste. A város az utcai lámpák fényében fürdött. A főbb utakon buszok, teherautók, személygépkocsik suhantak meglepően gyéren. Inkább csak a buszpályaudvaron járatra várva.

Általános csend és nyugalom honolt a városon. A rengeteg kivilágított ablak mögött árnyak mozogtak, itt-ott emberek léptek ki az erkélyre, de hangok nem szűrődtek ki a házakból.

Hirtelenjében nagyon magányosnak éreztem magam, s kicsit meg is lepődtem: ebben a néma és üres rengetegben hogyan találok meg azokat akiket keresek. Már biztosan megkapták a táviratomat, s várnak. Még szerencse, hogy részletes és előzetes útbaigazítást kaptam élőszóban is és levélben is.

A második buszmegállónál leszálltam a Földvári téren. A 14-es számú lakótelepi, modern vasbeton épület lépcsőházát sejtelmes fénybe vonta az ablakokon át kívülről beszűrődő világosság. Nem kerestem a villanykapcsolót. Kedvelt éjszakai riportjaim alkalmával megszoktam a hasonló fényszegény viszonyokat. Meg aztán hamar felértem a második emelet 4-be.

Sajnos nem vártak. Nem kapták meg a táviratot, pedig nagyon ígérte a postás hölgy a telefonba, hogy időközben kikézbésítik!

Az első pillanatokban kellemtlenül éreztem magam, mint váratlan vendég, de a Nagy család őszinte lelkesedése, vendégszeretete feloldotta bennem a feszültséget. Különösen tíz éves unokájuk, Boskó Mónika kedvessége hatott meg. Ide-

genkedés nélkül barátkoztunk, ismerkedtünk egymással. Nyilván megérezte a gyerekek csodálatos ösztönével, hogy imádom ezeket az ártatlan gyermekeket, akik oly nagy reménységgel töltik el a felnőttek szívét, hogy ők szebbek, okosabbak, jobbak lesznek nálunk!

Nagy László gyógymasször és felesége régi ismerősként üdvözöltek. Jó három eszten-deje találoztunk először a szövetség budapesti székházában. Akkor beszélt házigazdám a budapesti és Pest megyei szervezet váci alkörzetének 1978-as megalakulásáról, eredményes munkájukról, de gondjaikról is. Azóta hatalmasat léptek előre a körzeti munkában, és a tárgyi feltételek javításában. Új, különálló irodát kaptak, s rendeztek be maguknak a sors-társak, ott a Földvári tér 14-es számú ház földszintjén.

— Hát ez itt az irodánk — mutatott körbe Nagy László, mint az alkörzet vezetője, amikor a családi fogadtatás és beszélgetés után lementünk a lépcsőn a földszintre, s a mosókonyha előtere után egy újabb helyiségbe nyitottunk be.

— A mosókonyha szárítóhelyiségéből alakítottuk ki az irodát, s rendeztük be patronálóink, a Városi Tanács, a váci FORTE és a Kötöttárugyár segítségével. Gázkonvektorral fűtünk, van mosdónk, szépek és újak a bútorok, s telefont is kaptunk. 1983. október 2-án volt a helyiség hivatalos átadása. Azóta felszerelése több mint ötvénezer forintba került. Ezt az összeget abból a pénzből fe-

deztük, amit patronálóink bocsátottak rendelkezésünkre. Így a váci Városi Tanács adott 40 ezer forintot, a FORTE és a Kötöttárugyár a szövetség hivatalos lapjában közzé tett reklámjukért évi 40—40 ezer forintot utalnak át. Összesen 140 ezer forint áll rendelkezésünkre egy-egy évre. De más segítséget is kapunk, például a Váci Kötöttárugyár vásárlási lapjaival 2 ezer forintig 30 százalékos kedvezménnyel vehetjük meg termékeiket — sorolta mindazt Nagy László, amire jogosan lehetnek büszkéek a váci alkörzethez tartozó sors-társak.

Aztán sajátos vakügyi dorról, hogy: Vác és vonzáskörzetében 33 község 15 tanácsi közigazgatási területe tartozik az alkörzeti irodához. Háromszáz vakjáradékos ember él e hatalmas területen, sajnos, csak 130 tagja a szövetségnek, közülük harmincan dolgoznak, tíz pedig gyerek.

Nagy László külön is hangsúlyozta, hogy a foglalkoztatottak arányát szeretnék növelni, s szélesíteni a sors-társak által betölthető munkahelyek körét. Még legalább tíz sors-társ vállalna szívesen munkát.

Végezetül egy különleges, mondhatni egyedi gondjukat vetette föl, nevezetesen azt, hogy gépiró-adminisztrátorra lenne szükségük, tudnák is fizetni, ha hivatalosan létezne az alkörzeti irodák számára ilyen státusz!

A látássérültek lakásvásárlásának nagyobb arányú állami támogatásának szükségességéről már a lépcsőházban beszélgettünk, hiszen későre járt az idő.

Nekem még több mint 2 óra volt hazáig az út. Buszokon, vonaton egyfolytában azon gondolkodtam, milyen nagyszerű sikereket tudhat magának Nagy László és családja társadalmi és magánéletében. Azt hiszem, ezért érdemes élni, s úgy élni, ahogyan ők!...

Felhívás!

Társasutazást szervezünk Jugoszlávián át Olaszországba ez év őszére. A kirándulásra szeptember 7. és 11. között kerül sor.

Indulás 7-én reggel 6 órakor szövetségünk budapesti székháza elől.

Első éjszakai szállás Jugoszláviában, majd továbbutazás Olaszországba. Elhelyezés Vencetól 15 km-re 2—3 ágyas szobákban.

A programban szerepel: fürdés a tengerben, továbbá egésznapos kirándulás (a Szt. Márk tér, a dóm és a Dózse palota megtekintése).

Visszautazás Jugoszlávián át Budapestre, érkezés 11-én a késő esti órákban.

Részvételi díj valutával és útlevelel együtt 9500,— Ft. Az ellátás félpanziós.

Érdeklődni lehet hétfőn, kedden és csütörtökön este 17 és 19 óra között a szövetség székházában Köteles Györgynél, vagy 8 és 15 óra között az 572-233-as telefonszámon munkanapokon. Jelentkezési határidő április 30.

„Háborúban hallgatnak a muzsák!”

HÍR A DEBRECENI INTÉZETBŐL

Nohát, ez az, ami nem igaz! Meglehet, hogy az ókorban, amikor ez a mondás született, valóban igaz volt, mert egyébként meg sem született volna. Ám, azóta már rengeteg idő telt el és az egész világ megváltozott, és ezzel a változással együtt a hasonló jellegű mondasok is nagyot veszítettek jelentőségükből.

Néminemű nagyképűséggel ugyan, de meg merem kockáztatni azt az állítást, hogy erre nagyon jó példa a mi intézetünk is. Itt ugyanis, már 1982. június 1. óta igazi „hadiállapot” uralkodik... Tudni illik akkor kezdték el a ház tatarozását a lift beépítésével, és azóta vége-hossza nincs az „élvezeteknek”, mert hol a fürdőszobák építése van műsoron, hol a festés, most éppen az egész ház átfestését „élvesszük”, mely a villanyvezetékek teljes cseréjével van kombinálva, mert ebben van az igazi öröm! Mert van-e annál nagyobb gyönyörűség, mint egyik emeletről a másikra költözni, szívni a kellemetes festék- és porszagot?

De mi nyűhetetlen és mindenre elszánt emberek vagyunk a munkatársakkal együtt! Intézetünk dolgozói ugyanis elhatározták, hogy a fentebb vázolt hadiállapot ellenére farsangi mulatságot rendeznek a „t. Ház” lakóinak.

Az elhatározást tett követte és ennek eredményeképpen február 27-én, délután 2 órakor

Farsang a javából

megkezdődhetett a már napok óta nehezen várt nevezetes esemény.

A műsor Bujdosó Mária tanárnő bevezető rigmusával kezdődött, majd a nővérek szórakoztatták kabarétréfákkal, jelenetekkel az ebédlőben összegyűlt lakókat.

Ezután következett a nagy attrakció: a jelmezesek felvonulása!

Elöl jött a Karnevál hercegnője és hercege díszes ruháikban, majd Kukori és Kotkoda nagy szárnycsattogtatással... Összesen 15 jelmez vett részt a felvonulásban, mely óriási sikert aratott a lakók körében. Jött többek között miss Röfi egy cowboy-jal, a török basa meseszép háremhölgyeivel, egy úr az úrból; a nőgyógyász, a csillagász, egy pólyásbaba teljes díszben; cumi, csörgő, stb. (E soroknak egy csepp sem szerény írója), a pólyás elegáns mamája, a virágáruslány, Dr. Bubó és Ursula, stb.

A felvonulás után következett a jelmezesek megjutalmazása, mely roppant nagy gondot okozott az egyszemélyes zsűrinek: Tamáskó Sándornak, az intézet igazgatójának, ezért úgy oldotta meg a dolgot, hogy a tizenöt jelmezese között tizenöt fődíjat osztott ki!

A díjkiosztás után zenehallgatással fűszerezett táplálkozás következett: elfogyasztottuk a házilag sütött finom farsangi fánkot, megittuk az üdítőt, erőt

gyűjtöttünk az elkövetkező tombolahúzás viszontagságaira

... A tombola nyertes számaint Karnevál hercege húzta ki. (Sajnos, jobbkézzel...) Tizenhárom, értékesnél értékesebb nyereség talált gazdára: papírsebkező, csokoládé, kenyér, sültcsirke, bor, torta.

A muzsák tehát háborúban sem hallgatnak, mert íme, házunk hadiállapota ellenére, az itt dolgozók lelkesen küzdöttek azért, hogy a ház lakóinak kellemes perceket szerezzenek a farsangi mulatsággal.

Jól éreztük magunkat! Köszönjük szépen!

Szonda Klára

KITÜNTETÉS

Olvasóink előtt ismeretes, hogy hazánk felszabadulása 40. évfordulójának tiszteletére április első napjaiban ország-szerte számos kitüntetést nyújtottak át a politikai, a közélet valamint a művészeti élet kiemelkedő személyiségeinek.

Szövetségünk főtítkára, dr. Bódi István elvtárs a Munka Érdemrend ezüst fokozatát kapta. A magas kitüntetést április 2-án dr. Medve László egészségügyi miniszter nyújtotta át Dr. Bódi Istvánnak.

A Fővárosi Kefe- és Seprűgyártó Vállalat dolgozója, a helyi pártszervezet titkára, Tóbiás János elvtárs a Munka Érdemrend bronz fokozatát kapta. A magas elismerést Szokán Ferenc elvtárs, a Budapesti XIV. kerületi Pártbizottság titkára adta át sorstársunknak.

Mindkét kitüntetéshez szívből gratulálunk.

ABLAK

PETKO PETKOV

Akaratra van szükség

Azokért a nem vakon született szövetségi tagokért határoztam el, hogy mesélek magamról, akik még mindig nem tudják leküzdeni elkéseredésüket és nem tudnak megbirkózni a nehézségekkel. Senki számára sem lehetetlen, hogy visszanyerje az önállóságát és megtalálja élethivatását, csak akarni kell.

Arról álmodoztam, hogy az egyetemen kémiát vagy fizikát fogok tanulni. Jelentkeztem és felvételt nyertem a Burgaszi Vegyipari Egyetemre. Rendszeren jártam az előadásokra és a gyakorlati foglalkozásokra, olvastam a szakirodalmat. Sok jó barátom volt, akikkel megosztottam örömeimet és bánatomat. Egyetemi éveim vidáman és gondtalanul teltek, a vizsgáimat könnyen vettem. Szabad időmben fényképezéssel foglalkoztam. A jó vegyésznek jó fényképésznek is kell lennie. Felvételeket csináltam, az előhíváshoz szükséges oldatokat magam készítettem. A nyári vakáció idején mindig a Napospart elnevezésű üdülőövezet strandjain teljesítettem mentőszolgálatot. Sok emberrel találkoztam és érintkeztem, szerettem sakkozni, kártyázni, biliárdozni.

Kifejezett vonzódást éreztem a technika iránt. Gyakran segítettem a barátaimnak — villamos főzőlapokat, olajkályhákat, villanytűzhelyeket, és

még órákat is javítottam. Kidolgoztam magamnak egy óraművet, ami a rádióval összekapcsolva ébresztett. Azért mesélem mindezt ilyen részletesen, hogy megértsék, milyen nehéz helyzetbe kerültem, amikor elveszítettem a látásomat.

A szerencsétlenség váratlanul ért. Még egy évem volt hátra a diploma megszerzéséig. Elhatároztam, hogy levelező hallgatóként fejezem be tanulmányaimat és munkába is álltam egy üzemben, ami több jól felszerelt laboratóriummal rendelkezett. Mindazt, amit megtanultam az egyetemen, most a gyakorlatban akartam gyümölcsoztetni. Késő estig maradtam a laboratóriumban, égtem a vágtyól, hogy minél előbb sikereket érjek el a munkámban. A megkedvelt szakterület egészében elvette minden időmet, de nem éreztem fáradtságot.

Egy napon, amikor az egyik soros kísérletet végeztem, valami igen aktív folyadék lángot vetett és felrobbant, bele az arcomba. Csak néhány óra telt el, de a látásom már jelentősen meggyengült. A folyadék lassan, de biztosan haladt a látóideg felé. A Várnai Megyei Kórház Szemészeti Osztályára kerültem. N. Konsztantinov professzor gyógykezelt. Óriási erőfeszítéseket tett azért, hogy látásomnak legalább egy töre-

dékét megmentse. Egy 50 dioptria erősségű egész optikai rendszert szerkesztett nekem, amibe egy műpupillát építettek be. Ám ez sem segített. Néhány hét elteltével már nem érzékelte a szemem a fényt, elsötétült előttem a világ.

Nagyon letörtnek éreztem magamat. Fiatal, életerős voltam, ennek ellenére otthon kellett ülnöm, tétlenségre kárhóztatva, ami elkésérett. Egész lényemmel szerettem volna újra bekapcsolódni az élet munkától lüktető folyamatába. A legtöbbet az a gondolat gyötört, hogy nem tudok újságot, folyóiratot, könyvet olvasni. A vak emberrel, aki mesélt nekem a Vakok Bulgáriai Szövetsége által elért eredményekről, a szövetség gazdasági tevékenységéről és szervezeti életéről. Nagyon meglepett mindaz, amit hallottam. Valójában megértettem, mekkora lehetőségek tárulnak fel előttem, ha a VBSZ tagja leszek, de még mindig nem határoztam el, hogy belépek.

Két évet a szüleim házában töltöttem, magamba roskadva, de azzal a szilárd elhatározással élve, hogy ezen hihetetlenül nehéz körülmények ellenére is újra kiharcolom a saját helyemet az életben. Anyám minden tőle telhetőt megtett, hogy pótolja az elveszített látásomat. Órák hosszat felolvastam nekem, de éreztem, hogy már-már belefárad.

El kellett hagynom a szülővárosomat. Többé nem akartam találkozni a régi barátaimmal, kínos volt számomra a sajnálatuk. Teljesen világossá vált előttem, hogy új barátokra van

ABLAK

(Folytatás a 13. oldalról)

szükségem, akik olyannak fogadnak el, amilyen vagyok.

Ebben, a számomra nehéz időszakban különösen sokat segítettek nekem a Bolgár Rádió adásai. Ezekből értesültem a tudomány és a technika újdonságairól, általuk kísértem figyelemmel a hazai és a külföldi társadalmi-politikai eseményeket.

A zene szintén új értelmet nyert számomra. Amikor még rendszeren láttam, inkább a tánczenét kedveltem és híres együttesek lemezeit gyűjtöttem. A klasszikus zenéről hallani sem akartam. Most, amikor hosszú órákat töltöttem barátommal, a tranzistoros rádióval együtt, teljes lelkemet áthatotta ennek a zenének az ereje és a szépsége. Önfeledten hallgattam Bachot, Vivaldit, Schubertet, Schumant, Beethovent. Az unalmat és azt az egykedvűséget, amit az engemet körülvevő világ iránt éreztem, felváltották a Szófiai Rádió műsorai.

Ebben az időben született meg bennem az az elképzelés, hogy az óra ébresztőszerkezetét felhasználjam a magneton és a rádió automatikus bekapcsolására. Így az adott órában ez a rendszer felvette a kívánt adást.

Miután tagja lettem a Vakok Bulgáriai Szövetségének, jelentkeztem a Plovdivban működő Rehabilitációs Központba. Gyorsan elsajátítottam a Braille-írást, ám az olvasás megtanulása nagyobb erőfeszítést és kitartást kívánt; lassan fejlő-

dött ki a tapintásom. Érdeklődéssel vettem részt a tájékoztató és a mozgási gyakorlatokon. Megszoktam a fehér bot és más, a vakok számára készült eszköz használatát.

Ahhoz, hogy megtanuljak a főváros élénk forgalmában átkelni az utca egyik oldaláról a másikra, feltétlenül nagy elszántságra és akaratra volt szükség.

Néhány évig egy vak tagokból álló hivatásos kórusban működtem. Ez alatt az idő alatt sikerült letennem kémiából az utolsó vizsgáimat. Amikor megszereztem a diplomámat, Szófiában vállaltam munkát az „Uszpeh” („Siker”) nevű üzemben, ahol az elektromos egységeket beszerelő részleghez kerültem. A munka felelősségteljes, de nem elégít ki engem. Szívesebben foglalkoznék a vakok használatára szánt új eszközök kidolgozásával, az engemet sokkal jobban vonzó, a szövetség bázisának kiszélesítéséért folyó munka keretén belül. Sikerült ismét visszanyernem a korábbi kezűgyeségemet és most jól bánok a különféle szerszámokkal. Kidolgoztam a prototípusát egy jelzőeszköznek, ami a folyadék-nak a csészébe történő öntéséhez ad segítséget. Állandóan figyelemmel kísérem a „Csináld magad!” című lap híradásait, és keresem köztük a megvalósítható ötleteket.

Néhány évvel ezelőtt vesztettem el a látásomat, ifjúkorom teljében. Ennek ellenére leküzdöttem a nehézségeket és bizonyítékát adtam a körülöttem élőknek, hogy a teljes ériketű élethez nem annyira lá-

tásra, mint inkább akaratra és tudásra van szükség.

A „Zari” („Hajnalok”) c. *vakügyi folyóirat* 1984/11. számából *bolgárból fordította: Vojtkó Gábor.*

Változások

A vakvezető kutyaképző iskola életében

A Vakvezető Kutyával Közlekedők Szakcsoportjának Intéző Bizottsága nevében ezúton tájékoztatom a lap olvasóit azokról a változásokról, melyek a Vakvezető Kutyaképző Iskola életében a jövőben várhatók.

Már az előző év tervei szerint 1985-ben az iskola területén felújításokat kell elvégezni. A kutyák keneljeit — szálláshelyeit — építik át és bővítik. Ezzel az átépítéssel kényelmesebb, korszerűbb és higiénikusabb helyük lesz a kiképzésben résztvevő kutyáknak.

Az építkezési munkák már önmagukban is azt jelentik, hogy az idej képzések ütemét csökkenteni kellett. Mindehhez az is hozzájárul, hogy az iskola személyzete is ezzel párhuzamosan cserélődik. Remélhetőleg ez azonban nem fog fennakadást okozni a vakvezető kutyaképzésben, s a kutyára várók igényeit rövid időn belül teljesíteni lehet.

Kérünk tehát minden érintettet, hogy legyen egy kicsit türelemmel, a jövőben is rendszeres tájékoztatást kapnak az iskola élete és munkája felől, valamint vakvezető kutyákkal kapcsolatos cikkekben.

Bartha Zsuzsanna

Ez alkalommal a szoft-kijelzők csoportjáról beszélünk, e csoporton belül is azokról az eszközökről, melyek braille-ban jelenítik meg a számítógépről érkező információt. Ezek az eszközök azért szoft-kijelzők, mert csak az elolvasás idejére mutatják meg a szöveget, aztán eltüntethetjük, és egy billentyű nyomásával vagy a számítógépnek adott paranccsal vezérelhetjük, hogy újabb szövegrész jelenjen meg a braille-kijelzőn.

Olyan esetekben használjuk a szoft-kijelzőket, amikor a szöveget el akarjuk olvasni, de nincs szükségünk arra, hogy maradandó másolatot készítsünk. Például a számítógéppel folytatott párbeszéd munkája során a szoft-kijelzőkkel dolgozunk. A látó és vak emberek munkájának egy része abból áll, hogy termináloknál (adatvégállomás) kommunikálnak a számítógéppel.

A terminál két részből áll. A billentyűzetből, ezen gépeljük be parancsainkat, adatainkat, a számítógéppel közölni kívánt mondanivalókat; a képernyőből, ez a szoft-kijelző a látók számára, ide érkeznek a számítógép üzenetei, válaszai, adatai. Nagyon sokféle képernyőn lehet megjeleníteni információt, vannak, amelyek színes grafikával különböző ábrákat, mezőbeosztásokat mutatnak, nagyon kényelmes kommunikációs lehetőséget nyújtanak. Természetesen a színes ábrákat, rajzokat, grafikonokat vakok részére megjeleníteni nagyon nehéz, de az NSZK-ban kidolgoztak erre is egy módszert.

A mikroelektronika és a számítástechnika a vakok szolgálatában

A szabvány képernyők mérete 16-tól 24 sorig terjed, egy sorban 80 karakter fér el. Amint a szövegnek másik részére lép a felhasználó, úgy változik a képernyő tartalma.

A szoft-kijelzőket még azért is így nevezzük, mert a szöveget végrehajtott bármilyen módosítást azonnal tükrözik, míg ez a papírra való nyomtatásnál nem lehetséges, a módosítás majd csak a legközelebbi nyomtatásnál mutatkozik meg.

A braille-kijelzők készítésekor előre elhatározzák, hogy az információból mennyit — hány cellát, betűhelyet — kívánnak megjeleníteni. Minden cellához az összes pontot kicsi tüskékből el kell készíteni. Ezek egy síkban helyezkednek el. Amikor a gép a szöveget kijelzi rajtuk, azok a tüskék valamilyen erő hatására megemelkednek, amelyek a kiírt szöveg karaktereiben szerepelnek. Látható, hogy nehéz olyan braille-kijelzőt csinálni, ami akkora szövegrészt mutatna, amekkorát a látó emberek tekinthetnek át a képernyőn, bár ez sem lehetetlen.

Az, hogy a vak ember a braille kijelzőn egyszerre kevesebbet lát, nem okoz olyan nagy gondot, csak több mindent kell memorizálnia.

A számítógép üzenetei, válaszai legtöbbször egy-két sorosak. A látó ember az előző lépéseket is látja még a képer-

nyőn, de a vak ember is elolvashatja az előzőleg végzett munkalépéseket, csak néhány billentyűvel kell manipulálnia. A képernyőre akkor küld hosszabb információt a gép, ha valamilyen hosszabb szöveg vagy programlista kiírását kérjük. A szöveget el lehet olvasni, a programlistát pedig, ha annak alaposabb böngészésére van szükség, úgyis papírra kell nyomtatni. Tehát a rövidebb szakaszokat megmutató braille kijelzők is használhatók.

Most néhány braille kijelzőt említünk meg, főként olyanokat, melyekből hazánkban is akad egy-két példány. A TI-59 típusú kalkulátorhoz csatlakoztatható a braillotronnak nevezett, az NSZK-ban Schöner által készített braille szoft-kijelző. Mivel kalkulátorhoz használják kijelzőként, csak számjegyeket, előjelet, tizedesponthoz kell ábrázolnia. Ebből adódik, hogy minden cellájához elegendő volt csak öt pontot beültetni. Számjelzőt mutatni nem kell, hiszen a kiírt karakter csak szám lehet. A negatív előjelet a kettős és ötös ponttal, azaz a kettősponttal jelzi a számot a balszélen közvetlenül megelőző pozícióban. A pozitív előjelet nem írja ki, tehát ha előjel nem szerepel, a szám pozitívnak értelmezendő. Maximálisan 10 számjegyet képes kijelezni. A számjegyeket a felső 4 ponttal meg lehet jeleníteni, a hatos pont pedig a tizedesponthoz megmutatására

szolgál. Az első tizedesjegyet reprezentáló cellában érezhető a hatos pont is, mutatva, hogy itt kezdődnek a tizedesjegyek. A hármas pont egyik cellában sincs betéve.

Szintén a Schöner féle cég készített egy 80 karakter megjelenítésére alkalmas braille-kijelzőt, mi két 40 karakteres sorra törve mutatja a 80 pozíciót. Azért éppen 80-at, hogy jól illeszkedjék a látók által használt képernyő sorméretéhez, így egyszerre a látók képernyőjének egy teljes sorát ki lehet írni braille-ben. GD-80 névvel említik ezt a kijelzőt. Minden pozíciójában 8 pont helyezkedik el. A felső hat pontban a normál braille írásnak megfelelő jelölésrendszerben meglévő karaktereket ábrázolják. A látók és a számítógépek jelölésrendszerében sok speciális jel is létezik, valamint a kis- és nagybetűk megkülönböztetőségének igen nagy jelentősége van, ezért a nagybetűket mindenképpen jelezni kell. Erre szolgál a hármas pont alatt levő hetes pont. A hatos pont alatti nyolcas pont a képernyőn mozgó fénypont helyét mutatja. A látók képernyőjén egy fénypont mindig jelzi, hogy éppen hol változtattunk valamit a szövegen, ezt a fénypontot különböző helyváltoztató billentyűkkel a képernyőn könnyedén mozgathatjuk, és máris egy új részen módosíthatunk. A vakoknak is ismerniük kell a fénypont helyét, ezért kell azt kijelezni. A két alsó pont esetenkénti megjelenése az olvashatóságot nem zavarja, viszont igen lényeges tudnivalókat tükröz. Ezt a két

pontot egyéb dolgok ábrázolására is lehet használni. A képernyő szélén néhány cellában feltüntethető, hogy a képernyőnek hányadik sorát mutatja éppen a braille-kijelző.

NSZK-ban az egyik intézetnél GD—80-nal igyekeznek megvalósítani azt a rendszert is, melyben a színes megjelenítést vakok számára is érzékelhetővé akarják tenni. A fejlesztésben vak programozók is részt vesznek. Ugyanennél az intézetnél a terminálhoz kijelzőként optacon-t illesztettek. A felhasználó választhatja meg, hogy az optacon tűmátrixán a számítógépről érkező információt a látóknak kirajzolt betűalakok formájában vagy braille karaktereként szándékozik olvasni.

A Schöner féle kijelzőknél ügyelni kell arra, hogy szennyezés, por, zsírosodás ne érje a tuskéket, mert akkor azok nem megbízhatóan működnek. Célszerű nagyon vékony nylonfóliával leragasztani a felületet, ezen keresztül még a megemelkedő pontok tökéletesen olvashatók.

A versabrilie rendszerben egy 20 karakteres szoft-kijelző van beépítve cellánként hat ponttal. Csöndesen, megbízhatóan működik. A látók képernyőjén levő mozgó fénypontnak megfelelő mutatót a hatpont jelzi, a hatpont azt a karaktert követi, mely alatt a fénypont áll. A hat pont variációjával csak 64 — a szóközt is beleértve — jel ábrázolható. Mivel fontos tudni, hogy a kérdéses helyen kis- vagy nagybetű van-e, bevezettek egy

olyan módszert, melyben a felhasználó kérésére a nagybetűket vibráló pontokkal mutatja.

Lényeges szempont és sok problémát vet fel, hogy a vakok részére megjelenített információ ugyanannyi pozíció foglaljon el, mint a látóknál, hogy a vak is követhesse a megjelenítés formáját, és hogy a sorméretetek illeszkedjenek egymáshoz. Ezért használnak más braille kódrendszert a vak programozók számítógép programozásakor, és mást ha csak magyarul jegyzetelnek.

Csak röviden említjük meg — mert a Vakok Világában már évekként ezelőtt jelent meg róla részletes beszámoló — Magyarországon egy 1 karakteres braille-kijelzőt készítettek. 1978-ban a KFKI-ban néhány munkatárs kifejlesztette a terminálhoz csatlakoztatható braille-adaptert. Vak programozók a gyakorlatban kipróbálták használhatóságát. Annak ellenére, hogy a braille-adapter adott pillanatban csak egyetlen karaktert jelenít meg, mégis tökéletesen használható. Ugyanis a terminálknál van legalább négy — egyes típusoknál több is — helyváltoztató billentyű. Az egyikkel soronként felfele, a másikkal soronként lefele lehet menni. A harmadik a soron belül balra, a negyedik jobbra történő mozgást tesz lehetővé. Így a képernyő bármely részére könnyen odaugorhatunk. Egyik kezünkkel a helyváltoztató gombot billegtetjük, a másik kezünk ujja érzi a jelet. Ez a művelet egy kézzel, hüvelyk- és mutatóujjal is végezhető.

A számítógéppel folytatott párbeszéd során, ismerős rendszerben, a géptől érkező üzenetekből elegendő egy-két karaktert megnézni, hogy tudjuk, amit végeztünk, helyes volt-e, vagy hibaüzenetet kaptunk. Ezért a braille-adapterrel végzett munka elég gyors, ha párbeszédés üzemmódban dolgozunk a számítógépen. Amikor hosszabb szöveg olvasására használjuk, akkor nagyobb figyelmet kíván, és lassabb olvasási sebességet érhetünk el vele, mint a több karakteres kijelzőkkel. Körülbelül olyan koncentrációt igényel, és olyan olvasási sebességet nyújt, mint az optacon hosszabb, ismeretlen szöveg folyamatos olvasásakor.

Miután jól használhatónak bizonyult, hat darabot készítettek belőle. Az elkészült adaptereket öt vak programozónak odaajándékozták, hogy munkájukat sokkal önállóbban végezhessék, mint előzőleg. A fejlesztés és a példányok legyártása társadalmi munkában történt a KFKI-ban.

Tudomásunk szerint készülőben van egy 40 karakteres, pozícióként nyolc pontos braille-kijelző.

Az, hogy egy braille-kijelző mennyire jól kihasználható, erősen függ attól, hogy milyen rendszerben alkalmazzák, milyen szoft-ver támogatás van mögötte.

Vaspöri Teréz
Arató András
Központi Fizikai Kutató Intézet

BACSIK LÁSZLÓ

Magnósoknak - magnóról

Az előző írás ott fejezte be a zárt dobozban elhelyezett hangszórók témáját, hogy a zárt doboz lehetővé teszi miszerint az egyik gyárban asztalosok készítsenek egyforma dobozokat és azokba másutt beszerelhessék az esetleg nem teljesen azonos átviteli tulajdonságúra sikerült hangszórókat. Ne gondoljunk persze nagyságrendi eltérésekre, ezek csak akkorák, hogy hangolt kivitelű, a hangszóró tulajdonságaihoz egyedileg tervezett dobozokba való szerelést nehezíti meg (csere esetén), zárt doboz az ilyen mértékű eltéréseket kiegyenlíti.

Többször használtam már a „hangolt kivitel” kifejezést, de részletezésére még nem került sor. Tudjuk, hogy a dobozba zárt levegő nem csillapít arányosan a membránkitéréssel, nagyobb hangerő — tehát membránmozgás — esetén aránytalanul megnő a csillapítása. Így, ha a hangszórót olyan frekvenciájú hang vezérli, amely megegyezik rezonanciájával, bár doboz nélkül itt aránytalanul nagyokat mozdulna membránja, az aránytalanul megnövekvő csillapító rugóerő éppen ezeknek a csillapítását, kitérés-csökkentését végzi. Egy gond van, hogy a bezárt levegő eleve minden frekvencián korlátozza a hangszóró működését, csökkenti hangerejét, illetve nem tesz különbséget a rezonancia miatti nagyobb kitérés és az előadási utasítás

szerinti hirtelen, a hangszerek által szándékosan játszott erősebb hang között. Ideális lenne, ha ez a csillapítás csak a rezonancia frekvenciájának megfelelő vezérléskor jelenne meg, más hangok sugárzásakor nem.

A hangszóró dobozának előlapjába vágott nyílással csökkenthető a csillapítás. Ennek mértéke függ a doboz térfogata és a nyílás nagysága által meghatározott rugóerőtől és a nyílás nagyságától, az ott lévő levegő tömegétől. Ezek egy dobozrezonanciát alkotnak és ha ez pontosan megegyezik a hangszóró gyártott rezonanciájával, azt csillapítja és jóval erősebben, mint más sugárzandó frekvenciákat. Ha viszont a doboz és a nyílás méretei nem adják a hangszóró rezonanciafrekvenciáját, az tönkremenésig képes működni, míg a doboz rezonanciája meg ott csillapít, ahol a hangszóró amúgy arányos, vezérléshű módon sugározna. Sipos Gyula szakcikke (pl. 1983. Rádiotechnika Évkönyv) ilyen elvű hang-sugárzó építését csak akkor ajánlja, ha rendelkezünk a hangszóróhoz a gyár által mellékelt, összeépíthető, méretre vágott faanyaggal, ahol az oldalarányok, a nyílásméret az illető hangszóróhoz adott, kikísérletezett. (Ilyen egységcsomagot Goodmans szintű gyárak készítenek.)

(Folytatjuk)

IHÁSZ KOVÁCS ÉVA

VAK KÖLTŐK VERSEI

HA...

(Az 1982. évi Irodalmi Pályázat verses kategóriájában I. díjjal kitüntetett pályamű.)

Rövid szünet után
tíz órakor
híreket mondunk:
„Zsákmányoltak,
megszakították,
megkötötték,
elutaztak, összeültek,
a kormány mindent megtesz...
Nem közölték, kényszerítették,
az idén ez már a hatodik akció
...”

Mi következnenék, ha
történetesen így
közvetítenének egyszer:
— „Nem zsákmányoltak,
nem utaztak szét,
még össze sem ültek,
mert nem volt mit

megbeszélni:
— fölégették azt a bizonyos

kerekasztalt, ugyanis a
diplomáták nyugalomba
vonultak, ennél fogva:
nem kezdeményeztek, nem
javasoltak,
minekutána beszüntették a
támadásokat, hatástalanították
a
fegyvereket... Egyszóval,
kedves
hallgatónk a világ
szénája rendben!
A pontos idő este tíz;
híreink helyett megismétlik a
„Jó estét gyerekek”-et
bambival,
és anélkül, bérmentve,
frissen és
szinkronizálva...”
?????
„Tipikus kóreset” elnézést!
A mentők már kivonultak...

Hűségben

Banmberg Gabriella emlékének

Akkor is ugyanígy zengett
a víz,
örökéletű dallamai
itt pengtek
a régi kövek közt.
Így hallgattad a fákkal a dalt,
szerelemben — szépben örök,
hűségben legigazabb:
vizek tekintetében megőrzött.
Őt követted, a bátrát,
a lánccsörgéses éjszaka
viaszarca
hajolt le madárszívedhez:

Őt követted, Batsányit,
te bánatodban is boldog arra,
elmulthatatlan szép lobogás,
aki örömed piros virágként
szórtad a szíve fölé,
őt bátorítottad, eszményi
asszony —
ritmusaidból, ölelésedből
fogantak benne a vágyak:
küzdeni lanttal, ököllel,
folyton az élen,
ahol a hajnal színeiben
tollászkodik a forró
fényesszárnyú Szabadság!

Mesél az öreg cigány

(irodalmi riport)

Úgy emlékszem rá, vagy évtizede ismerem Janót, az öreg cigányt. Hogy honnan került a falunkba, természetesen nem tudtam, amíg el nem beszélgettem vele. Korábban a községi szemétszállítást, gyűjtést csinálta, majd a lerakótelepet rendezgette. Vigyázott, hogy ne az útra, vagy a környező mezőgazdasági területeken szórják le a hulladékot más fuvarosok, s közben kapával, gereblyével elterítette a szemetet. És természetesen böngészett, ami elég jól jövedelmezett neki, mert például a MÉH-nél hasznosítható anyag mindig akadt. Állítja, hogy legutóbb, a község tavaszi nagytakarítása után 30 ezer forint jövedelme volt a fémhulladékokból. Szóval jól keresett. Lát szott, hogy mindig van pénze, ha másról nem, hát arról, hogy minden nap volt miből borért, pálinkáért mennie boltba, kocsmába. De cseppet sem irigyeltem a piszkos munkával szerzett pénzéért. Meg aztán járt kapálni, kaszálni, sok-sok állatot, lovat, tehenet, bikát tartott, s tart ma is, és azokkal bizony sok a dolog!

Gyakran hangoskodott, vagy fenyegetőzött, ha valaki cigány mivoltában sértegette, de ilyenkor inkább csak a pia szólt belőle. Idegenek számára teljesen veszélytelen volt. Hogy otthon néha meggyepálta a családot, élettársát, s annak megesett lánya és néhány éves kisunokája szaladni kényszerült a határba, az más dolog, legalább is Janó szerint. Ahhoz senkinek semmi köze. Különb is, az asszony csak verve jó. Sok sérelem ért engem is, panaszkodott gyakran Janó, ha találkoztam vele a faluban, s ilyenkor elkezdte mesélni élete történetét. Azt hiszem, ezek a párperces beszélgetések adták az ötletet, hogy egyszer komolyabban elbeszélgessek vele önmagáról, s úgy általában a cigányságról, ahogyan ő maga, a cigány látja...

Életformája, alapjaiban még ma is az,

amilyen a közhiedelem szerint lehetséges, de mint mondta, ő már túl öreg ahhoz, hogy változtasson azon, meg nem is akar más lenni, mint amilyen egész életében volt. Majd a fiatalok, akik utána jönnek, felnőnek, másként fognak élni, hangoztatta mindig. A saját háza, a kerítés is olyan putri formájú valami, amilyenek egy cigánytanyát vélnek általában a magyarok. A lakás csupán szoba-konyhából áll, kicsi és zsúfolt, mert a családon kívül egy hozzájuk vetődött, magányos öreg magyart is maguk közé fogadtak, aki egyféle mindeneképpen keresi meg magának a kenyérre, szállásra való jögot.

Szóval fölkerestem Janóékat egy hétvégén. Nagy ovációval fogadott, leültetett a szoba egyetlen, négyszemélyes heverőjére. Ő egy székre telepedett velem szemben, a modern, nagyképernyős televíziót lekapcsolta, hogy ne zavarja hangja a magnófelvételt. Cigarettaival kínált, hát mindjárt kerestem is a hamutartót.

— Hol a hamutartó?

— Mi?... Ne törődj vele, hamuzzál le ide! — fölényeskedett az öreg cigány, s a cementpadlóra ütötte a csikk paraszát.

— Na, akkor kezdjük ott, hogy hol születtél? És mikor?

— Én? Dévaványán, Békés megyében, 1935-ben. Cigány vagyok.

— Nem is tagadod?

— Nem! Miért kellene szégyellenem? Cigány vagyok és kész!... Heten voltunk testvérek a családban. Én vagyok a legöregebb. Az ország minden részébe szóródtak a többiek. Tartjuk egymással a kapcsolatot, de úgy, hogy inkább ők jönnek ide, mert mindegyiknek van autója. Amikor erre mennek Pestnek, mindig beszaladnak. Így minden hónapban beállít közülük valaki.

— Dévaványáról hogyan kerültél el?

— Hát az én sorsom nagyon nehéz volt... (sír, s küszködik, hogy elfojtsa könnyeit. A kellemetlen helyzetet a kisunoka megjelenése oldja meg).

— Mi a neved? — kérdem tőle.

— Hamakka.

— A másik neved?

— Hermina — válaszolja egyre jobban megszeppenve a kislány, s bizalma ahelyett, hogy nyiladozna, inkább bezárul. Csak a pörgő magnószalag látványa tudja a közelben tartani.

— Igyunk is egy kicsit! — szól közbe Janó, s ugrasztja mindenesüket, Pistát, hogy hozzon még bort, cigarettát. Két pohárba tölt a hétdecis üvegből.

— Az egész életemet Dévaványán töltöttem, itt, ebben a faluban csak tíz éve vagyok. Ott 25 évig éltem az első feleségemmel. Két fiú, és egy lány vót. Amikor elkerültem onnan, akkor vettem el az asszonyt olyan tizenegy éve. De két évig csavarogtam asszony nélkül, és rittam... majd annak a sorsát elmondom.

— Tizenhét éves voltam, amikor az első feleségemet megszöktettem Balatonfüredre. Ott egy gazdaságban váltottam ki lakást, és ipart, ilyen hentesüzletet. Meg zetoron is dolgoztam, mint rakodómunkás. Nem volt nehéz a meló. Fialtam még akkor, semmi sem volt nehéz. Pénz is elég volt. Megvagyok elégedve evvel a világgal. Mindig volt pénzem. Amikor elváltam, eladtam a házat, lovat, kocsit, bornyút, hasas kocát, az utolsó kecskét, ami vót, száznyolcvanezer forintot adtam az asszonynak. Nem maradt csak huszonyvalahányezer forintom. Égenfutó lettem. Mert anyám előtt resteltem. Barátaim előtt restelkedtem. Szégyeltem a szemük közé nézni. Így kerültem erre a tájra. Itt aztán mindjárt elmentem dolgozni. De egy-két hónap múlva nem bírtam, mert bántott a lelkiismeret. Meg aztán nem is volt sehova mennem. Úgy volt, hogy felakasztom magamat. Érted?... És így!... Az asszony, akinél most lakok... Hát sikerült. Elvettem. Nem törvényes házasság. Össze vagyunk állva. Az előzővel is... Nem, ő törvényes házasság volt. De törvényesen elváltunk.

— Nagyon nehéz volt a válás után. Kosarat csináltam. Az árából pálinkát vettem. Leittam magamat, és mentem megint fűzfavesszőért, és közben sírtam, rittam... Aztán elvettem ezt az asszonyt, a tanács fizetett, amikor a szemézbányában dolgoztam. Összevertem egy kis pénzt. Most van ez a kis kunyhóm, van ennivalóm, pénzem, újra családom... Ezért a rendszerért halni tudnék! Mert amikor elváltam, nem törődtem a világgal. Csavarogtam ide-oda, és csak mindig azt kerestem, ahol a pija vót. Pedig a világgal mindig megvóltam elégedve. És ezt az életet is szerettem, szeretem.

— Érted? Azért, mert én a demokráciába, majdnem azt mondhatom, hogy beleszülettem.

— Egészségedre! (Koccint.)

— Jól érzem magam ebben az életben. Szerintem minden cigánynak így kellene élnie, dolgoznia, becsületesen, hogy ő is letegye az asztalra, amit a többi ebben a társadalomban! Éljenek becsületben, a másikat ne bántsák, ne sértsék. Dolgozzon a cigány is, vegyen magának négy lábút.

— Miért mondod ezt Janókám? Talán ennyivel jobb a cigánynak ebben a rendszerben?

— Igen, jobb! Sokkal jobb!... Ezt az életet szeretem, mert amit tanultam, meg amire rájöttem, hogy a múltban én már nem éltem volna. Se cigány, se mások, magyarok is csak ritkán. Akinek lett volna esze, meg doktorok, aki dolgozni tudott volna. Mert a német megölt volna mindnyájunkat. Mert németajkúakat szeretett volna... Ezért mondom azt, hogy ez a demokrácia szívemből való. Ez nekem való! Ha meg kell halni érte, én meghalok! Ezt vedd tudomásul! Ezt megérted? A múlt világban gyerek voltam, akkor gettózták a magamfajtkát is... Senki a világon nem maradt volna meg, ha az orosz nem jön be!

— Ezek szerint megvagy elégedve avval, ami most jut nektek?

— Igen!... És többet ennél senki se várjon. Mert cigánynak mikor volt ennyije?!

— Ha már meg akarsz halni ezért a rendszerért, legalább voltál katona, Janó?

— Amikor én hadköteles voltam, bányába vittek dolgozni, nem katonának. Három évet

kellett volna lenyomni, abból másfél évet a bányában. De a húszszázalékos katonacsökkenésbe beleestem. Leszereltem. Utána tébécés lettem, véglegesen leszereltnék nyilvánítottak.

— A bányában fáztál meg?

— Ne-e-m! Dolgoztam kinn a földeken, a határban, eláztam, mert nem volt hová elhúzódni az eső elől. Kétoldali tüdőgyulladásba estem.

— Ha már itt tartunk a földnél, mesélj nekem Janó, milyen munkákat végeztél életedben eddig?

— Na, hát akkor elmondom neked... Kis-koromtól kezdve én a földmunkát végeztem el. Parasztember voltam. Jobban mondva apámnak volt 15 hold földje, persze már ebben az érásban. Én oszt szántottam, vetettem, kaszáltam. Apám megtanított a paraszti munkára. Már 15 éves voltam, amikor kaszáltam. Aztán 17 éves koromban elszőktem. De önekik életet adtam, apáméknak, és ők hazavittek engem a feleségemmel együtt, és én dolgoztam. Apámnak fájt a lába. Én voltam a legöregebb, hát dolgoztam rájuk is. Voltam még kocsis, asztalos, takarmányos, jószággondozó, minden voltam.

— Mi volt a legjobb munka, ami tetszett neked?

— Hát én jobban szerettem kaszálni. Ott volt a legtöbb pénz is. Tudok most is kaszálni. Itt a faluban nem tudnának kikaszálni. Beállítom, meg is kalapálom a kaszát. Herét, bük-könyt, rizsát, borsót kaszáltam. A rizsát úgy kaszáltuk, hogy feltettünk egy csapót, kendőt raktunk arra, hogy ne lökje meg nagyon a szárat, hogy ne peregjen ki nagyon a szem. Ilyenkor gyorsított kaszálás volt. Ha nem gyorsított, akkor sarlóval kellett aratni a rizst. Marokkal megfogtuk, és sarlóval vágtuk a szárat másfél—két hónapon keresztül a sárban, gumicsizmában, sőt, néha fagyban, mert elmaradtunk az aratással. És voltam cseléd Szitás Nárcinál Dévaványán. Százholdas volt. Ott aztán benne voltam a tehéntől a birkáig mindenféle állatgondozásban. Már reggel korán kimentem, a bakót a hátamra kötöttem, mert már el vót készítve a kajám. Meg vizet kaptam üvegbe, és majd csak este jöttem vissza...

— ... És én tudom az életet, mert árva gyerek vagyok. Nekem csak apám volt. Mert amióta megszülettem, engem bedobtak egyszer a kútba párnával együtt. Egy ember észrevette, hogy bedobott anyám és kivett. Utána egy halastóba dobott anyám. Ott meg egy halász vett észre, hajóval kimentett, mert a párna fenntartott, felvetett. Így mentették meg az életemet kétszer. Harmadszorra aztán nem sikerült, mert az apám meghallotta, a fülibe ment, elment anyámért, vasvillával jól megverte, és engem elvett, és apám meg a testvére nevelt. Huszonöt évig nem tudtam, ki az anyám. Én nem ismertem az anyai szeretetet, de az apai szeretetet sem, mert valóságban a nagyapám nevelt. De nekem soha azt nem mondta, hogy gyermekem... Hogy érztem volna azt, hogy anyám?!... (sír)

— Semmit sem tudtál az anyádról?

— Hallottam, hogy van anyám, mert Karcagon lakott, én meg Dévaványán. Aztán egyszer, amikor már nagy voltam, és jobban volt lehetőségem pénzre, úgy vettem a fejembe, hogy felkeresem. A nevit már tudtam. Elmentem Karcagra. Kérdeztem Kis Irmát, mert rég így mondták. A keleti oldalon egy cigánytelep volt. Sok kis cigányházak voltak. Bementem az elsőbe. Kérdeztem, hogy hun lakik? Ki az neked? — kérdezték. Nekem az anyám! — Tenedek anyád?! Hát téged sose láttunk! Itt a többi testvéred... Mert anyámtól már volt több testvérem. Csak az én apámtól voltunk hatan. Annak megint volt vagy tíz családja, de három abból már meghalt.

— Szóval nem hitték el, hogy kinek vagyok a fia. Mondták, hogy ide menjek, oda menjek, nyilván nem akarták, hogy megtaláljam. Hát nagy nehezen megtaláltam anyámat. Kis kunyhóban lakott. Fele sem volt az állatólnak. Nem akartam elhinni, hogy ebben a kis kunyhóban lakik az anyám. Csak bementem... Mondtam, hogy kit keresek. Én vagyok ványáról a fia. Felugrott az ágyról. Én láttam, hogy rozzant. Rámborult, én meg neki! Gondolhatod... Megöleltem, megcsókoltam, s amíg ki nem ríttuk magunkat, csak aztán jöttünk észhöz. Attól fogva egyre gyakrabban látogattam meg.

— Azt mondják, a cigányok különösen szeretik a lovat...

— Hát ez az igazság. Aki cigányba született, mint én is, az szereti a lovakat. Lovasok vagyunk.

— Voltak azelőtt cigány betyárok, vagy lótolvajok?

— Voltak. Találkoztam is ilyenekkel. Éntőlem is loptak lovat. Két taxival is kergettük őket. Pest megyéből fölmentünk Ózdig utánuk. Tudtuk, hogy hol lakik a tolvaj. De szerettük volna elkapni! Mert akkor elkapjuk, amilyen felmírgessel voltunk... Hát... Nem öltük vuna meg! Mert én nem az az ember vagyok!... De elvertük volna úgy, hogy ép ember soha nem lett volna belőle. Nem vettük volna el az életét. Olyan verést mink tudunk. Rátettünk volna a hasára egy százast, s addig ütöttük volna, amíg százast vót. Érted? Darabru darabra levertük volna a hasáról a pénzt...

— Magatok teszték magatok között igazságot?

— Így van! Kérlek szépen, ha például valaki elver közülünk valakit, azt nem szabad följelenteni!... Akit elvernek, annak a testvére, vagy valaki megkeresi a verekedőt és megveri. De van, hogy valakit megölnék, akkor annak testvére, vagy valamelyik rokona megbosszulja. Már ott van, meg akarja ölni: na te cigány, elveszem az életedet! De ha egy öregebb azt mondja állj meg! — azonnal megáll. És akkor el kell mondani az öreg cigánynak hogy vót, mint vót. Ha igaza van a bosszúállónak, akkor nem menekül meg a haláltól a gyilkos. De van, hogy azt mondja az öreg cigány, verd meg és ezzel kész, vagy ennyi és ennyi pénzt fizess kártérítésbe. Ha nem fizetett, megölték, eltemették és kész. Ha csendőr, vagy pandur nem látta, nem volt ebből semmi baj. Ha besúgó akadt, akkor azt is megölték.

— A cigány lótolvajok veszedelmesek voltak?

— A régebbi cigányok közt pisztolyos is vót. Jártak egyik országból a másikba. Innan vitték a rabolt lovat Hortobágyról Romániába, Bulgáriába. Onnan meg az ott lopott lovat hozták haza Magyarországra. Apámnak, nagyapámnak is vót pisztolya... Érted?... Vót olyan, hogy 20 lovat elhajtottak a tolvajok, de abból kettő miatt nem tudtak megegyezni.

Aztán akinél pisztoly volt, megerősakolta a feleségét a másiknak a szeme láttára. Ha az szót ellene, azonnal agyonlőtték. Mert azért kötözködtek vele, azért erősakolták meg az asszonyát, hogyha nekik megy, agyonlőhessék és elvegyék mindenét. Mer ez a határban történt, kinn az erdőbe. Mert ezek ott voltak kocsival, lóval, pisztollyal, mindennel, mint a banditák.

— A magyarokhoz hogyan viszonyultok amióta te visszaemlékezel?

— Az én apám akkor úgy vót, hogy nagyon szerette a magyarokat és parasztizált. Fődje vót. Nagyapám még nem. Ők, meg ő előtte vitték a lovakat, ahogy magyaráztam neked. Nem ölték meg, de pisztollyal leszegeztek, hogy — állj!, és a másik kettő kiválogatta és elhajtotta a legjobb lovakat a ménesből. Vót hogy amíg egy cigány beszélgetett a csendőrral, addig a többiek kikötötték az istalóból a lovát. Az is vót, hogy bementek a tanyára, hogy hizót lopjanak. Öten voltak, hát nem félték. Megkérték még a saját gazdáját is, hogy segítsen fölteni nekik a hizót a kocsira!...

— Hogyan élsz ma, itt, a családdal?

— Mindig a két kezem után éltem meg... Olyan volt, mint most is, van két-három bornyúm, hasas kocáim, meg egyebek. Most adtam el 5 ezer forintért. Borjút most vettem darabonként 6—7 ezer forintért. Majd ha már hasasok lesznek, eladom őket a téesznek. Tartunk tyúkot százával, de azt mi nem vesszük semmibe, nem adjuk el, megesszük. Azt mondják, ha négy lábú jószágod nincsen, nem is vagy ember. Mert akkor van pénzed. Most legalább 180 ezer forintért van állatom az ólakban. A csirkét eladom százért, az nem pénz. Inkább megeszem... (s mintegy végszóra hozza az asszony a párizsian, lisztben hempergetve kisütött csirkecombokat, de vagy ötvenet. Erről jutott eszembe a régi közmondás: szegények vagyunk, de jól élünk)...

Kenyér nélkül, urasan ettük a sült csirkecombót, paradicsommal, hétdecis fehér borral öntözve, és az öreg cigány tovább mesélt paraszti tudományáról, állatgyógyászati képességeiről...

FELHÍVÁS!

történelmi vetélkedőre

Hazánk felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából tag-ságunk részére a Vakok Világában egy négy fordulóból álló történelmi vetélkedőt indítunk. (Az idő rövideje miatt a vetélkedő szervezése és lebonyolítása, a szövetség székházában már nem lehetséges.)

A négyfordulós vetélkedő helyes megfejtői között értékes díjakat sorsolunk ki, melynek ünnepélyes átadására a szövetség székházában kerül sor.

A vetélkedő kérdései alkalmazkodnak a gimnáziumi tananyaghoz.

A vetélkedő tematikája:

- I. Történelmi totó.
- II. Miniszterelnöki kronológia.
- III. A felszabadulás utáni gazdasági helyzet.
- IV. Magyarország 40 éves történelme az irodalom tükrében.

I. FORDULÓ

1. Mikor tört ki a második világháború?
  - 1) 1938.
  - 2) 1939.
  - x) 1941.
2. Mikor lépett be Magyarország a második világháborúba?
  - 1) 1938.
  - 2) 1939.
  - x) 1941.
3. Mi volt a „győri program”?
  - 1) Magyarország fegyverkezési programja
  - 2) A KMP programja, melyben az antifasiszta népfrentpolitikát hirdette meg
  - x) Az SZDP háborúellenes akcióprogramja
4. Mely államok voltak a „tengelyhatalmak”?
  - 1) Németország—Spanyolország—Olaszország
  - 2) Németország—Olaszország—Magyarország
  - x) Japán—Olaszország—Németország
5. Melyik terület volt a 2. bécsi döntés tétje?
  - 1) Felvidék
  - 2) Erdély
  - x) Kárpátalja
6. Melyik országgal nem állt Magyarország hadiállapotban?
  - 1) Franciaország
  - 2) Anglia
  - x) Új-Zéland
7. Melyik magyar miniszterelnök nevéhez kötődik a „hintapolitika” elnevezés?
  - 1) Teleki Pál
  - 2) Kállay Miklós
  - x) Sztójay Döme
8. Képzeld el, hogy Ön egy liberális nézeteket valló antifasiszta meggyőződésű újságíró a második világháború alatti Magyarországon. Ezek alapján Ön leginkább melyik újság munkatársa szeretne lenni?
  - 1) Népszava
  - 2) Magyar Nemzet
  - x) Szabad Szó
9. Hány pártból alakult meg 1944-ben a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front?
  - 1) 3
  - 2) 4
  - x) 5
10. Melyik városban alakult meg az Ideiglenes Nemzeti Kormány?
  - 1) Szeged
  - 2) Debrecen
  - x) Budapest

11. Mely párt győzött az 1945. novemberi nemzetgyűlési választásokon?

- 1) MKP
- 2) SZDP
- x) FKGP

12. Mely pártokból alakult meg a Baloldali Blokk?

- 1) MKP—SZDP—FKGP
- 2) MKP—FKGP—NPP
- x) MKP—SZDP—NPP

13. Melyik évben egyesült a két munkáspárt Magyarországon?

- 1) 1946.

2) 1947.

x) 1948.

14. Melyik esztendőt nevezzük a „fordulat” évének?

1) 1945.

2) 1947.

x) 1948.

A válaszokat, kérjük, írásban juttassák el szövetségünk Braille Könyvtárába Tóth Mária könyvtárvezetőnek (Budapest XIV., Május 1. út 47. 1146). A borítékra írják rá: „Történelmi vetélkedő”. Az I. forduló beküldési határideje 1985. június 28.

NÉMETH TAMÁS

Felhívás zenei vetélkedőre

Szövetségünk zenei szakosztálya Johann Sebastian Bach születésének 300. évfordulója alkalmából zenei vetélkedőt rendez, melyen részt vehet a szövetség bármely tagja a hivatásos muzikusok kivételével. A vetélkedő lebonyolítására ez év decemberében kerül sor. A felkészüléshez szükséges hangzó anyagot három kazettán, 150 percnyi időtartamban bocsátjuk az érdeklődők rendelkezésére hangoskönyvtári kölcsönzés formájában. Az összeállítás feldolgozza J. S. Bach életét és munkásságát zenei illusztrációkkal színesítve. A vetélkedőt kizárólag csak a hangfelvétel anyagából bonyolítjuk le. A prózai kérdések mellett a

zenei bejátszások felismerése is feladat lesz.

A Bach-vetélkedőre háromtagú csapatok jelentkezését várjuk. A nevezéseket a csapat szervezője szíveskedjék írásban eljuttatni Seres Gáborné kulturális főelőadóhoz szövetségünk címére. Kérjük, hogy a csapat tagjainak nevét és pontos lakcímét is tüntessék fel! A jelentkezés határideje ez év június 15. Kérjük a határidő pontos betartását, mert a kazetták példányszámát aszerint készítettjük el.

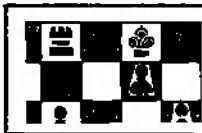
Egy csapat részére egy példányt tudunk elküldeni azzal a kéréssel, hogy a versenyzők cseréljék egymás között a kazettákat, hogy mindhárman felkészülhessenek a teljes anyag-

ból. Az anyagot augusztus elején szeretnénk eljuttatni a csapatok szervezőihez, így a felkészülésre elég idő állhat a versenyzők rendelkezésére.

Érdekesség, hogy a csapatverseny mellett a legjobb egyéni teljesítményt is módunk lesz jutalmazni. A vetélkedő díjazására öt ezer forint áll a zsüri rendelkezésére.

A verseny tervezett időpontja 1985. dec. 14. szombat délután két óra. A kazettákon hallható anyag összeállítására Zelinka Tamást, a TIT munkatársát kértük fel. Remény van arra is, hogy a vetélkedő levezetését is ő vállalja.

Kérjük a kedves érdeklődő tagtársak mielőbbi jelentkezését!

DÉNES JÓZSEF

A csörgőlabda szakosztály 1985. évi feladatai és a magyar bajnokság elsőfordulójának eredményei

Szakosztályunk és ezen belüli csapataink a múlt év október eleje óta készülnek rendszeresen az 1985. évi magyar bajnokságra, valamint nemzetközi feladataink teljesítésére. Szövetségünk sportbizottsága az új bajnoki évtől kezdődően biztosította számunkra a Gyengénlátók Általános Iskolájának tornatermét, amely a korábbiaknál kulturáltabb körülményeket nyújt szakosztályunk hazai és nemzetközi mérkőzésekre való felkészülésre.

Szakosztályunk — egyesületünk elnökségének hozzájárulásával — gazdag programot és rangos feladatokat tűzött a játékosok és a válogatott csapat elé az új esztendőben.

Lapunk sportrovatában 1984-ben folyamatosan tájékoztattuk olvasóinkat csapataink nemzetközi eredményeiről — így csak emlékeztetőül néhány adat és eredmény, mely 1984-ben is a magyar csörgőlabdasport sikereihez tartozik.

Budapest—Subotica (Jugoszlávia) nemzetek és városok közötti torna, 1984. márc. 31—április 1. I. Budapest, 15:5 gól, 9 pont.

Vajdasági Kupa, Subotica 1984. május 26. I. Budapest válogatott, 67:2 gól, 19 pont.

Fáklya Világjátékok, New York, 1984. jún. 23—27-ig.

Magyaro.—USA	1:0
Magyaro.—Olaszország	1:1
Magyaro.—Ausztria	0:0
Magyaro.—Ausztrália	4:0
Magyaro.—Hollandia	1:1
Magyaro.—Jugoszlávia	0:3
Magyaro.—Izrael	0:0
Magyaro.—Egyiptom	0:2
Magyaro.—Kanada	0:0
Magyaro.—Dánia	1:0
Magyaro.—NSZK	1:2

Prága Kupa, március 29—30., Prága.

Magyar Kupa II., április 14., Budapest.

Lőcse Kupa, április 20—21., Lőcse.

Budapest Kupa, május 24—21., Budapest.

(Ausztria, NSZK, Jugoszlávia, Olaszország, magyar A, magyar B válogatott részvételével.)

Ofotért—MOM—Granvisus Kupa, szept. 21—22., Budapest.

(Bulgária, Csehszlovákia, Ausztria, NSZK, Finnország, Olaszország, Dánia, Belgium, Hollandia, Lengyelország, Egyiptom meghívásával.)

Munkában az atléták csapata

Magyarország csapata a világrangsorban 7. helyezett, 17 pont és 15:13 gólaránnyal.

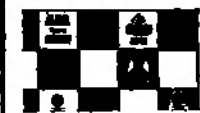
Szakosztályunk és a válogatott csapatok feladatai 1985. évben:

Magyar Kupa I., február 23., Budapest.

Európa Bajnokság, október 10—15., Olsztyn (Lengyelország).

Magyar Kupa III. ford., november 24.

Magyar Kupa IV. ford., december 15.

Szakosztályunk versenynap-tára még sohasem tartalmazott ilyen rangos versenyeket egy évad keretein belül. Játékosainkra és a válogatott csapatra háruló feladatok nem könnyűek és igen fontos felkészülést kívánnak ahhoz, hogy eredményekben is gazdag évet zárhassunk.

A múlt esztendő végén több új taggal bővült szakosztályunk létszáma, ezek közül is igen tehetségesnek és szorgalmasnak bizonyul Farkas Ferenc és Nagy István. Remélhetőleg szorgalmukkal és lelkes edzőmunkájukkal hamarosan azok helyébe léphetnek, akik évek óta sok dicsőséget hoztak a magyar vaksportnak.

így lejátszott négy forduló összesített eredménye alapján dől el, ki nyeri az 1985. évi magyar bajnokságot.

A Magyar Kupában résztvevő csapatok:

Atléta SC, Interkosmos, Fortuna, Hungária, Maitta, Viktória.

Eredmények:

Hungária—Maitta	4:3
Hungária—Interkosmos	0:4
Hungária—Viktória	3:4
Hungária—Atléta SC	0:4
Hungária—Fortuna	2:8
Maitta—Hungária	3:4
Maitta—Interkosmos	0:6

Atléta SC—Maitta	8:0
Atléta SC—Fortuna	3:5
Interkosmos—Hungária	4:0
Interkosmos—Atléta SC	4:5
Interkosmos—Viktória	2:0
Interkosmos—Maitta	6:0
Interkosmos—Fortuna	1:4
Fortuna—Hungária	8:2
Fortuna—Atléta SC	5:3
Fortuna—Viktória	3:3
Fortuna—Maitta	8:0
Fortuna—Interkosmos	4:1
Viktória—Hungária	4:3
Viktória—Atléta SC	1:3
Viktória—Fortuna	3:3
Viktória—Maitta	2:0
Viktória—Interkosmos	0:2

A Magyar Kupa I. fordulójának végeredménye:

I. Fortuna	28:9	13 pont,
csapatkap.:	Molnár F.	
II. Atléta SC	23:10	12 pont,
csapatkap.:	Németh L.	
III. Interkosmos	17:9	9 pont,
csapatkap.:	Szabó A.	
IV. Viktória	10:11	7 pont,
csapatkap.:	Kelemen J.	
V. Hungária	9:23	3 pont,
csapatkap.:	Gede S.	
VI. Maitta	3:28	0 pont,
csapatkap.:	Borbély L.	

Góllövők rangsora az I. forduló után:

1. Molnár F.	18	Fortuna
2. Szabó A.	16	Interkosmos
3. Oláh J.	11	Atléta SC
4. Hegedűs B.	10	Atléta SC
5. Nagy I.	7	Hungária
6. Kelemen J.	6	Viktória
7. Farkas F.	5	Fortuna
8. Németh M.	5	Fortuna
9. Kovács I.	3	Maitta

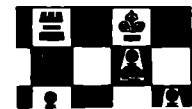

Oláh mögött zörgött a háló

Magyar Kupa I. forduló

Maitta—Viktória	0:2
Maitta—Atléta SC	0:8
Maitta—Fortuna	0:8
Atléta SC—Hungária	4:0
Atléta SC—Interkosmos	5:4
Atléta SC—Viktória	3:1

Csapataink 1985. február 23-án játszották le a Magyar Kupa I. fordulóját, melyet az év folyamán még három alkalommal fogunk megismételni. Az

10. Zwatt H. 2 Viktória
11. Dinya I. 2 Viktória
12. Németh L. 2 Atléta SC
13. Bakos K. 1 Interkosmos
14. Gede S. 1 Hungária
15. Péter Á. 1 Hungária

Szakosztályunk vezetősége köszönetét fejezi ki az Atléta SC játékosainak, akik az Atlétikai Európa Bajnokságra való felkészülésük mellett segítik a csapatokat a nemzetközi feladatok megoldásában.

A Budapest válogatott 1985. március 29—30-án Prágában szerepel a Pohar Svazu Invalidu nemzetek közötti Roll-

Ball Kupán, amelyet 1983. február 26—27-én első alkalommal rendeztek meg prágai barátaink és a Budapest válogatott nyerte el. Reméljük, hogy második alkalommal is sikerrel szerepelünk, amelyről olvasóinkat a VV sportrovatában fogjuk tájékoztatni.

A Budapest válogatott tagjai:

1. Szabó András, Interkosmos
  2. Molnár Ferenc, Fortuna
  3. Farkas Ferenc, Fortuna
  4. Nagy István, Hungária
  5. Zwatt Henrik, Viktória
  6. Kelemen József, Viktória
- Tart.: Németh M. Fortuna

KATRIN KESSLER

A mozgás fejlődése I.

Kedves Szülők!

A gyermek normális mozgásfejlődése egyrészt az izomzat erősítését, és az alapvető mozgásformák, mint a járás, futás, ugrás elsajátítását szolgálja, másrészt a tovahaladás képessége az életkornak megfelelő szellemi fejlődés alapfeltétele. A gyermek megismeri környezetét, miközben például a játékához, a szekrényhez, az ajtóküszöbhez gurul, mászik, később megy. Így játszva és tanulva érintkezik új, vagy már ismert dolgokkal.

A normális mozgásfejlődést különböző szakaszok jellemzik, amelyeket a vak gyermekeknek is végig kell járnia. A legfontosabb szakaszok:

- a fej felemelése és megtartása (kb. a 3. hónaptól),

- önálló felemelkedés ülésbe (kb. a 9. hónaptól),
- a mászás (kb. a 9—10. hónaptól),
- a járás (kb. a 12—13. hónaptól).

A fogásnak meghatározott értéke van mindegyik szakaszban, és ez az alapja az egész testi és szellemi gyarapodásnak. Az első durva „kapkodás”-tól (kb. a 3. hónap) a tárgyak két kézzel való megfogásán át (kb. a 4. hónap) az akadálytalan egy-, vagy kétkezes foglalkozásig (kb. a 7. hónap) és tovább a differenciált, hüvelykujj kifelé nyomásával való fogásig (kb. a 10. hónap — például egy doboz kinyitásáig) fejlődik.

Mivel a vak gyermeknél a látás kiesése miatt hiányzik az optikai inger a különböző mozgásfolyamatokra (például: a

tárgy megpillantása — a fej felemelése — odamászás — a tárgy megtapogatása és megismerése), az alábbiakban néhány utasítást adunk, amelyeknek az egyes szakaszokban a fejlődést a normál folyamathoz kell igazítaniuk.

Mindenekelőtt a legalapvetőbb: az önálló mozgás előtt a gyermeknek ezt a mozgást meg kell ismernie, azaz a mozgást előzőleg már éreznie kell. A fej biztos tartása előfeltétele az önálló mozgásnak.

A fej felemelését háton-, illetve hasonfekvésből először passzívan végezzük el úgy, hogy a felnőtt kezével a gyermek fejét felfelé mozgatja a tarkónál, illetve a homlokánál fogva. Ha ezután a gyermek is aktívan segít, dicsérjük meg szavakkal és simogatással (kb. a 3. hónaptól).

A fej hasonfekvésből való felemelésére további ingereket adhatunk csörgők, vagy sípoló állatkák hangjával. Egy kis görgőt is tolhatunk a hasonfekvő gyermek mellkasa alá; ez kényszeríti a fej felemelésére a két alkarra való támaszkodással együtt. Ez a tartás egyúttal a kúszás és mászás alapja is (kb. a 4. hónaptól). Hogy a gyermeket fejének felemelésére készítsük, ennek további lehetősége a csecsemő hasonfekvésben való vivése. A felnőtt egyik kezével a gyermeket a mellkasa alatt fogja és a nagyobb biztonság végett testéhez vonja. A másik kéz maradjon szabadon a fejtartás esetleges korrigálására (kb. a 3. hónaptól).

Amikor a gyermeket kiveszük az ágyból, lassan gördít-

MAGYAR CSABA

Vendégségben a Lumumba utcában

1985. február 22-én, pénteken a Vakok Általános Iskolája 7/a. osztálya meghívást kapott a Filmgyár Radnóti brigádjától.

Ez a kilenc tagból álló brigád ősz óta patronál minket. Rendszeresen látogatják osztályunkat, különböző ajándékokkal kedveskedtek nekünk. Mi ezt sok jó jeggyel, tanulással, szorgalommal, kis műsorokkal kívánjuk viszonzni.

Délután 2 óra körül jött a mikrobusz értünk, és vitt minket Európa talán egyik legjobb stúdiójába. A terem kerülete 20×20 méteres, magassága 10 méter. Nagyon jó hatással volt ránk a Yamaha zongora. A kis műsor kezdetéig csak ezen játszottunk.

Három órakor kezdődött az ünnepség. A meghívottak között voltak különböző dolgozók, osztályvezetők, a Mafilm vezérigazgatója és Antal Imre művész is.

Bevezetőként a brigád egyik tagja: Jávori Sarolta néni köszöntötte a jelenlévőket. Ezt követően nekünk adta át a

szót. Az előadás 42 percig tartott. A műsorban versek, dalok, zongoraművek, gitármuzsika és egy jelenet volt.

A versek közül talán Bacsa Erzsébet előadásában Gianni Rodari: Béke és szivárvány című költeménye, a dalok közül a két orosz nyelvű, a zongoraszámok közül mindegyik tetszett. Nagyon jól sikerült Sieber Mátyás: Cairoca című négykezese Hegedűs István és Magyar Csaba előadásában.

A tréfás jeleneten nagyon jó mulatott a közönség.

Ezután kötetlen beszélgetés alakult ki Antal Imre és osztályunk között. Kérdeztünk az életéről, pályafutásáról, kezének betegségéről stb. Nagyon megnevettetett mindenkit vicceivel, humoros bemondásaival.

A megvendéglés is gazdag volt. Négyféle szendvics, 6—7 féle sütemény, különféle szörpök között választhattunk.

Végül megnéztük a zenetermet, annak „lelkét” — a stúdiószobát, a 28 csatornás keverőasztalt, amerikai magnetonfonokat, hangfalakat.

Nagy élmény volt az, hogy Táncos Lajos bácsi a számunkra rendelt hangmérnökkel felvette a műsorunkat és mi azt visszahallgattuk.

Nehezen váltunk el a vendéglátóktól. Vidáman, élményekkel gazdagon, fájó szívvel tértünk vissza az intézetbe.

Köszönetet mondunk mindenkinek, akik lehetővé tették ezt a gyönyörű látogatást.

MÉSZÁROS KRISZTINA

Jelentés a Ki mit tudról...

Február 20-án a vers, próza és a jelenetek kategóriájában zajlottak a versenyek. Másnap a zenében mérték össze tudásukat a pajtások.

Élvezettel hallgattuk a verset, prózát előadó pajtásokat. A legsikeresebbek a jelenetek voltak. A számok után a zsüri döntése következett. A zsüri tagjai Fényi Endréné csapatvezető, Fintáné Őrsi Anikó néni, Táncos Lajos bácsi, Vukovics Teri néni és Köppel Anikó voltak.

Az eredményhirdetésekor a következő sorrendet hallhattuk:

1. Mészáros Krisztina prózával.
2. Dombi Andrea verssel.
3. Lippói Eszter verssel.

Az első helyezett a szép hangsúlyozással, szövegmondással nyerte el a zsüri és a közönség tetszését.

A jelenetek kategóriájában

(Folytatás a 27. oldalról)

sük egyik oldalra (jobbra, illetve balra), hogy ő a fejét önállóan feltarthassa (kb. a 3. hónapban).

Később a gyermek a felemelést segíti egyik karjának megtámasztásával (kb. az 5. hónaptól).

Arra a kérdésre, hogy mit tehetnek még gyermekük mozgásának további fejlesztésére, a következő számunkban adunk feleletet.

(Megjelent a *Gegenwart* 1985. februári számában. Fordította Pálfi Ferenc.)

sem volt könnyű a döntés. Ott a következőként alakult a sorrend:

1. Lakó Sándor és Táncos István vidám jelenete aratta a legnagyobb sikert.

2. A 7/b. osztály Weöres Sándor összeállítása.

3. A 7/a. osztály Össze-viszsa félévi összefoglalás c. műsora lett.

A zene kategória győzteseit a Fényi Endréné, Táncos Lajos,

Vukovics Teréz, Takács György, Sebestyén Beáta és Huszár Gabriella összetételű zsüri pontozás alapján választotta ki:

1. Magyar Csaba és Kövesdi Zsolt.
2. Márkus Róbert.
3. Zsolnai László.

Ének-zene kategóriában:

1. Táncos István szájharmonikával.

2. 7/a—b. osztályosok összeállítása.

3. 7/b—8/a—b. osztályosok összeállítása volt a legjobb.

Bacsa Erzsébet és Halmi Aranka gitárjátéka a zsüri különdíját nyerte el.

Az idén is jól szórakoztunk mind az irodalmi és a zenei Ki mit tudon is. A feladatunk: még alaposabb felkészüléssel, még jobb műsorok összeállítása.

2011. 06. 09. - 07. 05.

**A VAKOK ÉS GYENGENLÁTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA**

FŐSZERKESZTŐ: DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ

FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FÓTITKÁR

SZERKESZTŐ: BARNA ZOLTÁN

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF

FOTÓ: LÉVAI ATTILA

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

50 2282 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P Í R O N
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R
YOUR PICTURES ARE NICE ON F O R T E P H O T O P A P E R S

PHOTO FILMS
PHOTO
AND PAPERS

**FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
F O R T E - A N Y A G O K A T !**

**BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L I E N !**

**USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
P H O T O - M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !**

F O R T E F O T O K É M I A I I P A R

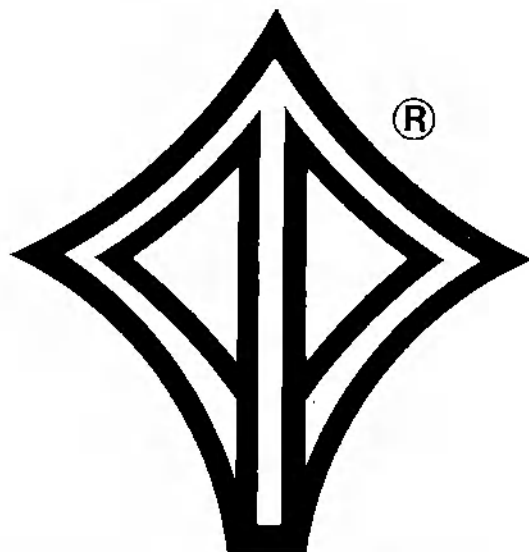
**2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022
HUNGARY**

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

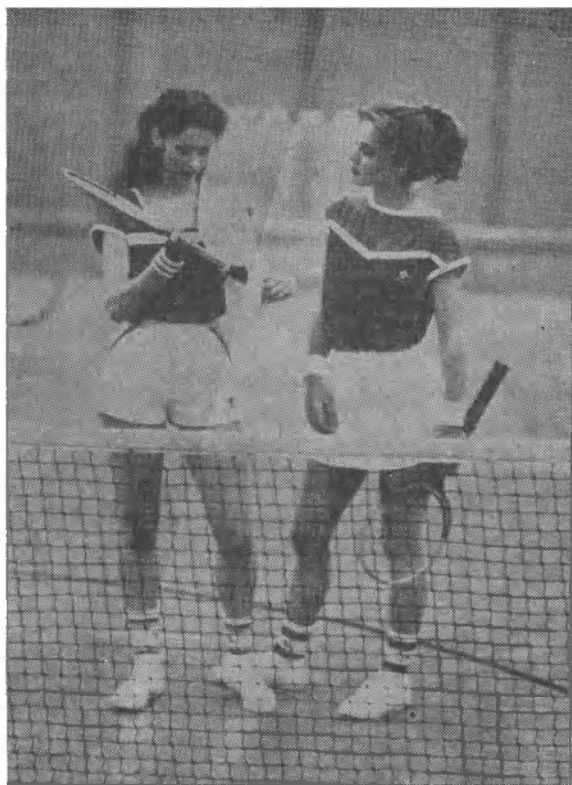
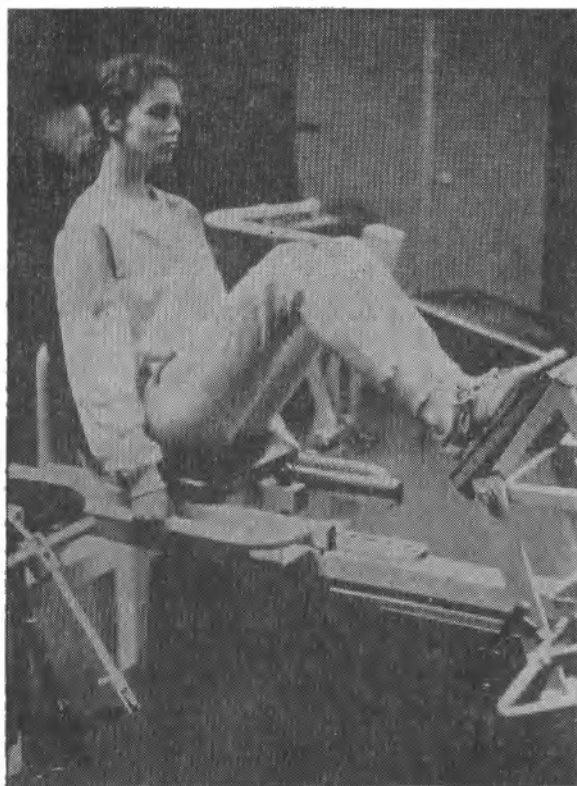
*Sport- és
szabadidőruházat*

Gyártja:

SENIOR

VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Seres Gáborné: Kulturális rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

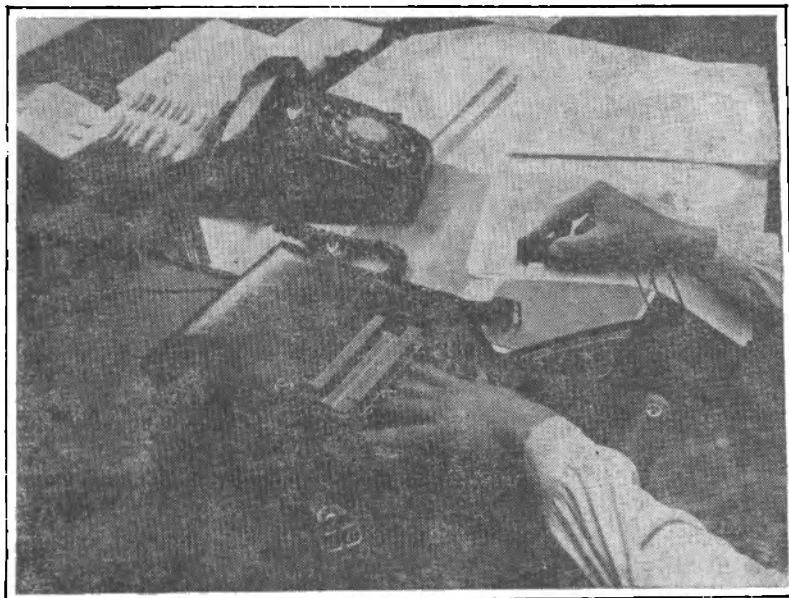
Seres Gáborné: Női rovat

Dr. Jáksó László: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

		Oldal
	ELNÖKSÉGI ÜLÉS	1
	JELENTÉS	2
<i>Dr. Jáksó László:</i>	A SZEGEDI FONALFELDOLGOZÓ VÁLLALAT 1984. ÉVI MUNKÁJÁRÓL	6
	MEGYEI SZERVEZETEINK ÉLETÉBŐL	7
<i>Aszódi László Antal:</i>	CSENDES ESTÉBEN MOZGALMAS NAPOKRÓL	10
<i>Szonda Klára:</i>	FARSANG A JAVÁBÓL	12
<i>Petko Petkov:</i>	AKARATRA VAN SZÜKSÉG	13
<i>Bartha Zsuzsa:</i>	VÁLTOZÁSOK A VAKVEZETŐ KUTYAKÉPZŐ ISKOLA ÉLETÉBEN	14
<i>Vaspöri Teréz —</i>	A MIKROELEKTRONIKA ÉS A SZÁMÍTÁSTECHNIKA A	
<i>Arató András:</i>	VAKOK SZOLGÁLATÁBAN	15
<i>Bacsik László:</i>	MAGNÓSOKNAK — MAGNÓRÓL	17
	VAK KÖLTŐK VERSEI	
<i>Ihász Kovács Éva:</i>	HA..., HŰSÉGBEN — VERSEK	18
	VAK SZERZŐK ELBESZÉLÉSEI	
<i>Aszódi László Antal:</i>	MESEL AZ ÖREG CIGÁNY	19
	FELHÍVÁS TÖRTÉNELMI VETÉLKEDŐRE	23
	FELHÍVÁS ZENEI VETÉLKEDŐRE	24
	A CSÖRGŐLABDA SZAKOSZTÁLY 1985. ÉVI FELADATAI ÉS A MAGYAR BAJNOKSÁG ELSŐ FORDULÓJÁNAK EREDMÉNYEI	25
<i>Katrin Kessler:</i>	A MOZGÁS FEJLŐDÉSE I.	27
<i>Magyar Csaba:</i>	VENDÉGSÉGBEN A LUMUMBA UTCÁBAN	28
<i>Mészáros Krisztina:</i>	JELENTÉS A KI MIT TUDRÓL...	28

Vakokat foglalkoztató vállalatok,
gazdasági munkaközösségek figyelmébe!

AZ

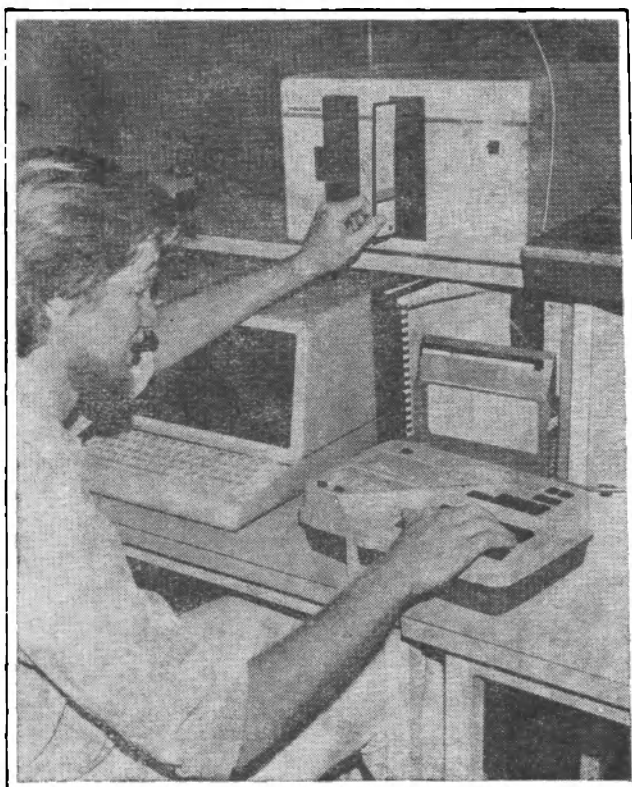
OPTACON

ELEKTRONIKUS
OLVASÓKÉSZÜLÉK
TAPINTHATÓVÁ TESZI
A SIKNYOMTATÁSÚ
SZÖVEGET.

A

VERSABRAILLE

PAPIR NÉLKÜLI PONTIRÁST
TÁROLO ÉS FELDOLGOZÓ
ELEKTRONIKUS
KOMMUNIKÁCIÓS ESZKÖZ.
CSATLAKOZTATHATÓ
SZÁMITÓGÉPHEZ, SÍK ÉS
BRAILLE - NYOMTATÓKHOZ,
TELEXGÉPHEZ,
ELEKTRONIKUS IRÓGÉPHEZ.

Mindkét készülék magasszintű, nagy hatékonyságú munkavégzést önállóságot és függetlenséget biztosít felhasználójának.

